

МИНБАРИ ХАЛҚ

Барои ваҳдат, рушди устувори иқтисодӣ
ва зиндагии шоистаи мардум!

www.hamsafon.tj
E-mail: minbarihalk@bk.ru

4 май
соли 2016,
чоршанбе,
№18 (1050)

НАШРИЯИ МАРКАЗИИ ҲИЗБИ ХАЛҚИИ ДЕМОКРАТИИ ТОҶИКИСТОН

СИМОИ ТОЗАИ ШАҲРИ ЭНЕРГЕТИКҲО

27 апрели
соли равон
Асосгузори
сулҳу
Ваҳдати
миллӣ-
Пешвои
миллат,
Президенти
Ҷумҳурии
Тоҷикистон
мухтарам
Эмомалӣ
Раҳмон бо
сафари корӣ
ба шаҳри
Нораки
вилояти
Хатлон омад.

сах. 2 →

Ҳаёти хизб

**ДАСТУРҲОИ
РОҲНАМОИ
РОҲБАРИ ҲИЗБ**

сах. 11 →

25 иқдоми бузург

**ТАҶАССУМИ
МЕЪМОРИИ
МИЛЛӢ**

сах. 9 →

9 май -Рӯзи Ғалаба

**ШҶРАВИ
АЗ ҲУЧУМИ
ФАШИСТОН
БЕҲАБАР БУД?**

сах. 12 →

Минбари андеша

**ЧАРО МАВЪИЗАҲО
ТАРСОВАРАНД,
НА ТАРБИЯТГАР?**

сах. 14 →

СИМОИ ТОЗАИ ШАҲРИ ЭНЕРГЕТИКҲО

← сах. 1

Дар ин шаҳр Сардори давлат нахуст дар расми мавриди истифода қарор додани Муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии № 10 дар деҳаи Чашмаи ҷамоати деҳоти Дӯкони иштирок карда, бо бу-

ридани лентай рамзӣ расман ба фаъолияти мактаби нав оғоз бахшид.

Мактаб бо харҷи 2 миллион сомони аз ҷониби соҳибкори маҳаллӣ Муҳиддин Табаров барои 240 нафар толибилм бунёд гардида, аз ду ошёна ва 14 синфхонаи таълимӣ иборат аст.

Президенти мамлакат зимни шиносӣ аз сифати корҳои сохтмонӣ ва имконоти шароити таълимӣ мактаб изҳори қаноатмандӣ намуда, аз амали неки соҳибкор Муҳиддин Табаров барои саҳмгузори фаъол дар раванди бунёдкуноии ободонӣ ситоиш кард.

Сарвари давлат Эмомалӣ Раҳмон дар синфхонаҳои алоҳида ва маркази технологияи ҳунаромӯзии мактаб аз хонандагон даъват ба амал овард, ки бо рафтору кирдори намунавӣ таҳсил карда, дар омӯзиши забонҳои хориҷӣ, азхуднамоии технологияҳои компютерӣ ва касбу ҳунаромӯзӣ фаъол бошанд.

Таъкид кардан ба маврид аст, ки ҳар амали бунёдкуноӣ созандагии Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар шаҳру ноҳияҳои мамлакат ҷонибдорӣ амиқ пайдо карда, ҳаммаром бо ин пешрафту тараққиёти соҳаҳои гуногун таъмин карда мешавад. Бо бунёди мактаби нав дар деҳаи Чашма роҳҳои маҳаллӣ ва кўчаю гузаргоҳҳои деҳа низ навсозӣ мумфарш ва ободу зебо шуда, заминаҳои мусоиди пешбурди зиндагии беҳтару хубтари сокинон муҳайё гардидааст.

ПАРВАРИШИ САБЗАВОТИ БАРВАҚТӢ

Дар шаҳри Норақ Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бо фаъолияти Корхонаи воҳиди давлатии "Маҷмааи гармхонаҳои доимоамалкунанда" бевосита шинос шуд.

Ҷунонки иттилоъ доданд, маҷмааи гармхонаҳои шаҳри Норақ соли 1982 бунёд гардида, дар замони истиқлол пурра мавриди таҷдиду азнавсозӣ қарор гирифтааст.

Масоҳати умумии Маҷмааи гармхонаҳои доимоамалкунанда 12 гектар буда, асосан дар 6 гектари он, ки шаш гармхона бунёд шудааст, сабзавоти барвақтӣ, аз қабилӣ помидор, бодиринг, қаламфури булғорӣ, қарам ва кабудихӯ парвариш карда мешавад.

Гуфта шуд, ки дар мавсими имсола деҳқонон аз шаш гармхонаи мавҷуда ҳудуди 100 тонна сабзавоти барвақтӣ, аз ҷумла 69 тонна помидор, беш аз 3,5 тонна бодиринг ва 5 тонна дигар намуди маҳсулоти кишоварзӣ ҷамъоварӣ карда, бо нархи дастрас барои фурӯш ба бозор бароварданд.

Роҳбарияти Корхонаи воҳиди давлатии "Маҷмааи гармхонаҳо"-и шаҳр ба Сарвари давлат Эмомалӣ Раҳмон иттилоъ доданд, ки то охири мавсим ин нишондод дар маҷмуъ ба 250 тонна расонида мешавад, зеро ба ҳисоби мутахассисон ҳосили интизорӣ аз ҳар як гармхона ҳудуди 28 тоннаро ташкил медиҳад.

Иттилоъ дода шуд, ки дар соли гузашта аз ин гармхонаҳо 170 тонна помидор ва 50 тонна бодиринг ҷамъоварӣ карда шуда буд.

Гуфта шуд, ки бо анҷоми корҳои агротехникӣ ва интиҳоби тухмиҳои хушсифат ҳосилнокии зироат дар ин гармхона

наҳо аз ҳар гектар ба 360-400 сентнер расонида шуд ва деҳқонони соҳибтаҷриба барои расидан ба яке аз ҳадафҳои стратегии Ҳукумати мамлакат-таъмини амнияти озуқаворӣ аз тамоми имконияту шароити мавҷуда оқилона истифода мекунанд.

Айни замон дар ин гармхонаҳо зиёда аз 50 нафар сокинон бо ҷойи кори доимӣ ва маоши хуб таъмин шудаанд.

Маҷмааи гармхонаҳои мазкур ҳамчунин дорой шабакаи ягонаи гармидиҳӣ мебошад, ки аз замони ба кор оғоз кардан то ба имрӯз, яъне давоми 34 сол тариқи қувваи барқ фаъолият мекунанд.

Тибқи нақшаи тарҳрезӣшуда дар ояндаи наздик дастгоҳҳои буғхонаи маҷмааи гармхонаҳо мавриди таҷдид қарор хоҳанд гирифт.

Ба гуфти деҳқонон хароҷоти қувваи барқ имрӯз арзиши маҳсулотро боло мекунанд ва онҳо гузаштан ба сӯзишвориҳои алтернативӣ, аз ҷумла ангиштро ба манфиати кор мекунанд.

Ҳамчунин таъкид гардид, ки ҳамкориҳои пайвастаи деҳқонони КВД "Маҷмааи гармхонаҳои доимоамалкунанда"-и шаҳри Норақ бо олимони соҳаи кишоварзӣ натиҷаи дилхоҳ ба бор меорад.

Бо таваҷҷуҳ ба рушди баҳши сабзавоткорӣ дар ҳар як гармхона барои муайян намудани тобоварӣ ва ҳосилнокии зироати кишоварзӣ қитъаҳои таҷрибавӣ таъсис дода шудааст, ки анҷоми ин кор дар оянда ба деҳқонон барои ба даст овардани ҳосили фаровон кўмак хоҳад кард.

Ҳамин аст, ки имрӯз маҷмааи гармхонаҳои мазкур барои донишҷӯёни Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Шириншоҳ Шохтемур дар самти парвариши сабзавоти барвақтӣ пойгоҳи омӯзишӣ ба ҳисоб меравад, зеро онҳо ба таври амалӣ дар ин ҷо таҷриба меомӯзанд. Дар ин баробар олимони соҳа бо анҷоми тадқиқоти илмӣ ба деҳқонони кишвар навъҳои серҳосили зироати кишоварзиро пешниҳод мекунанд.

Деҳқонони ин гармхонаҳо дар баробари таъмини бозори дохилӣ, ҳамчунин сабзавоти тару тозаи кишоварзӣ, аз ҷумла помидору бодирингро ба Федератсияи Русия содирот мекунанд.

ИСТИФОДАИ ДАСТГОҲИ ЭЛИГАЗИИ-500

Дар доираи сафари корӣ ба шаҳри Норақ Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Нерӯгоҳи барқӣ оби Норақ ташриф оварда, муҳимтарин қисмати ин иншооти стратегӣ - дастгоҳи тақсимкунандаи пӯшидаи элигазии-500 кВ-ро мавриди баҳрабардорӣ қарор дод.

Сохтмони бинои дастгоҳи тақсимкунандаи пӯшидаи элигазии 500 кВ-и НОБ-и "Норақ" соли 2012 дар асоси дастуру супоришҳои бевоситаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон оғоз ёфта буд. Масоҳати ҷойгиршавии дастгоҳ, ки дар солҳои аввали баистифодадиҳии ин иншоот 4,5 гектарро ташкил

медод, айна замон ҳамагӣ дар 0,10 со-тих замин ҷойгир карда шудааст. Ба ғайр аз сарфаи масоҳати замин, инчунин ин таҷҳизот дигар афзалиятҳоро доро мебошад, ки ин аз эътимодияти баланд ва кафолати тӯлонии 25 - сола иборат аст.

Хабар дода шуд, ки Дастгоҳи тақсимкунандаи пӯшидаи элигазии 500 кВ бо дастгирии молиявии Фонди Рушди Осие ба маблағи 54 миллиону 770 ҳазор доллари амрикоӣ аз тарафи ширкати Олмони "Алстом" сохта шудааст.

Ба Сарвари давлат иттилоъ доданд, ки таҷҳизоти асосии Дастгоҳи тақсимкунандаи пӯшидаи элигазии 500кВ (ДТПЭ), кабелҳои баландшиддат, таҷҳизоти муҳофизативу назоратӣ ва таҷҳизоти системаи телекоммуникатсионӣ дар давлатҳои Фаронса, Италия, Испания ва Олмон истеҳсол гардида, ба ҷумҳури ворид ва дар НБО-и Норақ насбу васл гардидаанд.

Хотиррасон кардан ба маврид аст, ки дар соли 2013 бо ҳидоятҳои Пешвои миллат ва тадбирҳои андешидаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дастгоҳи тақсимкунандаи пӯшидаи элигазии-220 кВ дар НОБ "Норақ" бунёд ва мавриди баҳрабардорӣ қарор гирифта буд.

ТУҲФАИ АРЗАНДА

Ҳамон рӯз Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар шаҳри Норақ мактаби миёнаи таҳсилоти умумии рақами 28-ро дар вазъияти тантанавӣ ифтитоҳ кард.

Ёдовар мешавем, ки зими сафари корӣ ба шаҳри Норақ 13 августи соли 2013-ум Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон дар кӯчаи Рӯдакӣ барои оғози корҳои сохтмонӣ дар мактаби миёнаи таҳсилоти умумии рақами 28 санги асос гузошта буд.

Мактаби мазкур бо ҷалби сармояи хориҷӣ бо маблағи 40 миллион сомонӣ аз ҳисоби кумаки бебозгашти Ҷумҳурии Мардумии Чин бунёд шудааст. Корҳои сохтмонӣ аз тарафи пудратчӣ - ширкати Ентсзиени Чин аз 6 июни соли 2014 оғоз гардида, 6 декабри соли 2015 ба анҷом расид.

Мактаби миёнаи таҳсилоти умумии рақами 28 сеошёна буда, барои 1220 хонанда дар ду баст пешбинӣ шудааст. Муассисаи таълимӣ аз 22 синфхона, 8 кабинетҳои фаннӣ, аз ҷумла технологияи иттилоотӣ, лингофонӣ, химия, физика, математика, биология, толорҳои суруду мусиқӣ ва китобхонӣ, толори варзишӣ, маҷмааи майдончаҳои варзишии футбол бо 700 ҷойи нишаст, теннис, 2 майдони волейбол, баскетбол, ошхона бо 120 ҷойи нишаст, китобхона ва бунгоҳи тиббӣ иборат мебошад.

Баъди ифтитоҳи мактаб дар синфхонаҳои барҳаво Президенти мамлакат Эмомалӣ Раҳмон бо хонандагони хуштолеъ, ки бо шарофати Пешвои миллат соҳиби чунин як бинои боҳашамату зебои мактаб гардиданд, суҳбати самимӣ доир кард. Сарвари давлат хонандагонро ба хониши хубу аъло, омӯзиши илмҳои муосир, технологияи компютерӣ ва забонҳои хориҷӣ ҳидоят кард.

Хонандагон дар навбати худ ваъда доданд, ки дар ҷавоб ба ҳамаи ғамхориҳои ба ҳақиқати хубу аъло мехонанд.

Мактаб инчунин дорои системаи алоҳидаи барқу гармидиҳӣ, аз сӯхтор нигоҳдоранда, хати алоқа ва дастгоҳи махсуси идоравӣ мебошад. Таҷҳизоти кабинетҳои фаннӣ ва ошхона аз ҳисоби маблағҳои Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри Норақ харидорӣ шудааст ва ба талабот ҷавобгӯ аст.

Баъди ба истифода додани мактаб 80 нафар омӯзгор ва кормандони гуногуни техникаӣ бо кор таъмин гардиданд. Тарқиқ озмун омӯзгорони ботаҷриба ва дорои маълумоти олии ба кор қабул карда мешаванд.

Пас аз шиносӣ бо шароити таълим дар ин муассисаи наву замонавӣ Пеш-

вои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бо устодони мактаб ва фаъолони шаҳр суҳбати самимӣ доир кард.

Сарвари давлат дар назди иштирокчиёни мулоқот дар бораи тадбирҳои соҳандаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон баҳри беҳдошти сатҳи зиндагии аҳолии андешаронӣ намуд.

Нахуст Президенти мамлакат ҳозиринро бо ифтитоҳи мактаби нав табрику таҳният гуфта, бунёди мактаб ва дигар иншооти имрӯз дар шаҳри Норақ мавриди баҳрабардорӣ қарор додари тухфаи арзандаи Роҳбарияти давлату Ҳукумат ба мардуми меҳнатқарини шаҳри Норақ дар соли таҷлили 25 - солагии Истиқлолияти давлатии Тоҷикистон маънидод кард.

Зими баромади худ сокинони шаҳр, намоёндогони касбу кори гуногун ба Пешвои миллат, роҳбари хирадманду ояндасоз муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон барои ҳамаи ташаббусу ғамхориҳои изҳори сипосу миннатдорӣ қарданд.

ИСТИРОҲАТГОҲИ ПУЛИ САНГИН

Дар доираи сафари корӣ ба шаҳри Норақ Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар як мавзеи хушбоду ҳавои соҳили дарёи Вахш Истироҳатгоҳи замонавӣ Пули Сангинро ифтитоҳ кард.

Ба Сарвари давлат иттилоъ доданд, ки истироҳатгоҳ дар ҷамоати деҳоти Пули Сангин дар майдони 4 гектар бунёд шуда, бо беҳтарин шароити истироҳату фароғат барои шаҳрвандони мамлакат ва меҳмонон аз хориҷи кишвар пешбинӣ шудааст.

Ин мавзеъро соҳибкори ватандӯст Абдурасул Муҳидов бо ҳидоятҳои Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, ки 13 августи соли 2013 зими сафари корӣ ба шаҳри Норақ дода буданд, бунёд кардааст.

Дар вақти сохтмони маҷмааи истироҳатию фароғати Пули Сангин соҳибкор бо дарназардошти тамоми хусусиятҳои хоси мавзеъ, оби софу равон, боду ҳавои мусоид ва имконоти дигари мутобиқ ба соҳаи сайёҳӣ онро мувофиқ ба талаботи рӯз мураттаб кардааст.

Истироҳатгоҳ бо маблағи беш аз 10 миллион сомонӣ бо 60 ҷойи нави корӣ бунёд шуда, аз қабулгоҳ, бинои меҳмонхона бо 20 ҷойи хоб, ҳавзҳои шиноварӣ, 3 бинои истиқоматӣ, толори маҷлис, ошхона, айвонҳои истироҳатӣ дар соҳили дарё, майдончаҳои варзишии футбол, волейбол, баскетбол, теннис калон ва теннис рӯйи миз, толори саққобозӣ, ҳаммом, мотосиклҳои гуногунҷамчи обӣ, мошинҳои хурди барқӣ барои ҳаракат дар ҳудуди истироҳатгоҳ, ипподром бо аспҳои зоти хурд ва аробаҳои махсус, майдончаҳои бози кӯдакон ва дигар марказҳои дилхушӣ иборат мебошад.

Хонаҳои истиқоматии истироҳатгоҳ мутобиқ ба талаботи меҳмонхонаҳои замонавӣ бунёд шуда, дорои шароити мусоиди зист мебошад.

Соҳибкор Абдурасул Муҳидов нақша дорад, барои пурраю мукамал кардани имкониятҳои истироҳатӣ баҳри мизочон дар ҳамаи ҷо боз дар марҳилаи дуоми сохтмони фароғатгоҳ ҳавзи моҳӣ ва як тарабхонаи дигар бунёд намояд.

Ҳавлӣ ва роҳравҳои истироҳатгоҳ бо фаввораҳои чарогон, шаршараҳои сунъӣ, бо дарахтони гуногуни нодир, гулу буттаҳои ороишӣ бо завқи баланди зебоипарастӣ оро дода шудааст, ки ба ҳар як инсон писанд меояд.

Сарвари давлат Эмомалӣ Раҳмон баъди шиносӣ бо имконоти истироҳату фароғати ин мавзеъ ба соҳибкор Абдурасул Муҳидов барои ин иқдоми созанда баҳои баланд дод. Президенти мамлакат ҳамчунин дастур дод, ки дар оянда барои ҷалби ҳарчи бештари сайёҳони хориҷӣ аз имконоти мавҷуда пурсамар истифода баранд.

МАҶЛИСИ ҲУКУМАТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

29 апрели соли равон таҳти раёсати Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат Раиси Ҳукумати мамлакат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон маҷлиси навбатии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор шуд.

Дар маҷлиси ҳукумат нахуст лоиҳаи Қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ворид намудани тағйиру иловаҳо ба як қатор қонунҳои амалкунандаи мамлакат маъқул дониста шуда, барои баррасӣ ба Маҷлиси Намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод гардид.

Аъзои Ҳукумат аз ҷумла лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Оид ба ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи буҷети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои соли 2016", Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Оид ба ворид намудани иловаҳо ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи дигар пардохтҳои ҳатмӣ ба буҷет", Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Оид ба ворид намудани тағйиру илова ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ" ва Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи ворид намудани илова ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи хусусигардонии моликияти давлатӣ"-ро маъқул дониста, барои баррасӣ ба Маҷлиси Намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намуданд.

Дар ҷаласа ҳамчунин масъалаҳои вобаста ба таъсиси Корхонаи воҳиди давлатии "Бадахшонроҳсоз", Муассисаи давлатии таълимии "Коллеҷи политехникии Донишгоҳи давлатии Данғара", Муассисаи давлатии "Маркази конструктории лоиҳаҳои технологияҳои нави саноатӣ" ва табдили номи як зумра корхонаҳои воҳиди давлатӣ ва масъалаҳои дигари вобаста ба ҷудо намудани қитъаҳои замин барои бунёди иншооти маъмурию манзилӣ ва коргоҳу корхонаҳои саноатӣ мавриди баррасӣ қарор дода шуд.

Дар кори маҷлиси Ҳукумат лоиҳаи Созишнома байни Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҳукумати Ҷумҳурии Булғористон оид ба ҳамлу нақли байналмилалӣ автомобилӣ мусофирон ва борҳо қабул карда шуд.

Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Раиси Ҳукумати мамлакат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар анҷоми кори ҷаласа аъзои Ҳукумати мамлакат ва роҳбарони дигар вазорату идораҳои дахлдорро барои иҷрои ҳатмӣ ва саривақтии масъалаҳои дар маҷлиси навбатии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон баррасишуда вазифадор намуда, ба онҳо доир ба дигар самтҳои фаъолияти мақомоти давлатӣ дар давоми соли равон, аз ҷумла таъмини пешрафти истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ, рушди картошкапарварӣ, вусъатбахшии кишти такрорӣ ва афзун намудани ҳаҷми содироти меваю сабзавот ба хориҷи кишвар супоришҳои мушаххас дод.

www.president.tj

Конститутсия шиносномаи миллати тоҷик буда, дар арсаи рушд ва нумӯи давлатдории миллӣ, ҳуҷҷати асосии танзимкунандаи меъёрҳои ахлоқию ҳуқуқӣ, қарори қонунҳои амалкунандаи ҷомеа маҳсуб мешавад.

Вобаста ба талаботи замон ва ҳимояи тамомияти арзиви манфиатҳои миллӣ, амнияти суботи кишвар ва

пойдории Ваҳдати миллӣ рӯзи 22 майи соли равон таваққуфи раёспурсии умумихалқӣ ба Конститутсияи (Сарқонун) Ҷумҳурии Тоҷикистон тағйироту иловаҳо ворид карда мешавад.

Дар арафаи ин чорабиниҳои муҳими сиёсӣ лозим шумурдем, ки зарурати ворид намудани тағйироту иловаҳоро ба ин санади сарнавиштсоз ба хонандагон шарҳ диҳем.

ЗАРУРАТИ ВОРИД НАМУДАНИ ТАҒЙИРУ ИЛОВАҲО БА КОНСТИТУТСИЯИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

ЯКУМ. Рушди устувору босуботи ҷомеа, бахусус ҷомеаи муосири Тоҷикистон тақозо менамояд, ки меъёрҳои Конститутсия пайвасти такмили дода шаванд. Такмили меъёрҳои Конститутсия дар навбати худ талаб менамояд, ки қонунгузори амалкунанда низ такмил ёбад. Ин тағйироти Конститутсия барои рушди бемайлони соҳаҳои сиёсӣ, иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангии ҷомеа мусоидат мекунад.

Ба ҳамагон маълум аст, ки мақсади асосии мо таъмини рушди устувору мутасили ҷомеа ва инкишофи бемайлони сиёсӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоӣ он мебошад. Ин имкон медиҳад, ки мунтазам сатҳу сифати зиндагии мардум баланд бардошта шавад. Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон пайвасти талош менамоянд, ки ҳар чӣ зудтар сатҳу сифати зиндагии халқ баланд гардида, Тоҷикистони азиз боз ҳам ободтару зеботар гардад. Аз ҷумла, соли 2016 дар Паёми худ ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон қайд намуданд, ки "муҳайё намудани шароити ҳар чӣ бехтарии зиндагии барои сокинони кишвар ҳадафи олитарини фаъолияти Президент ва Ҳукумат мебошад".

Тағйироту иловаҳои ба Конститутсия воридшаванда чиҳати амалӣ намудани ин мақсади олии мусоидат мекунад.

ДУОМ. Тағйироту иловаҳо ба рушди минбаъдаи равандҳои демократикунонии ҳаёти ҷомеа, ҳуқуқу озодиҳои инсон ва кафолати риояи ҳифзи онҳо мусоидат менамоянд.

Қобили зикр аст, ки Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби коршиносони байналмилалӣ ҳамчун яке аз конститутсияҳои бехтарин эътироф гардида аст. Ин пеш аз ҳама ишора ба он меъёрҳои Конститутсия мебошад, ки онҳо зербинои мустаҳкамаи ҷомеа ва давлати демократиро гузоштаанд. Тағйироти солҳои 1999 ва 2003 ба Конститутсия воридгардида ин меъёрҳоро боз ҳам мукамал намуда, тибқи онҳо ҷомеа ба марҳилаи навбатии инкишофи худ ворид гардид. Минбаъд зарур аст, ки ин меъёрҳои Конститутсия бо дарназардошти тараққиёти минбаъдаи ҷомеа боз ҳам такмил дода шаванд, то ки мо ба марҳилаи навбатии рушди демократия ва ҳуқуқу озодиҳои инсон комёб шавем. Бо ин мақсад ба якчанд меъёрҳои Конститутсия тағйироту иловаҳо пешниҳод шудаанд.

СЕОМ. Таҳми му такмили асосҳои конститутсионии ҳокимияти давлатӣ, рукнҳои асосии он, мукаммалу самаранок гардонидани низомии мақомоти давлатӣ, фаъолияти ҳамкорӣҳои байниҳамдигарии онҳо.

Бояд ёдовар шуд, ки Конститутсия ҳамчун қонуни асосии (олии) давлат муайянкунандаи асосҳои ташкил ва фаъолияти ҳокимияти давлатӣ, низомии мақо-

моти давлатӣ, муносибату ҳамкорӣҳои байниҳамдигарии онҳо мебошад.

Инкишофи пешрафти ҷомеа, хусусан давлатҳои рушдбанда талаб менамояд, ки низомии мақомоти ҳокимияти давлатӣ, муносибату ҳамкорӣҳои мутақобилаи онҳо таҳким ёбанд, идоракунии давлатӣ боз ҳам муназзаму мукамал ва самаранок пурмаҳсул гардад, то ки ҷомеа босуръат пеш рафта, сатҳу сифати зиндагии аҳолии баланд гардад, сулҳу ваҳдат ва қонуният тартиботи ҷамъияти устувор ва мустаҳкам шавад.

Аз ин рӯ, тағйироту иловаҳои пешниҳодшуда бештар ба низомии мақомоти ҳокимияти давлатӣ, фаъолияти ҳамкорӣҳои онҳо бахшида шудааст.

ЧОРОМ. Бо дарназардошти рушди забони давлатӣ, баинобатгирии қоидаҳои нави имлои забони тоҷикӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 4-уми октябри соли 2011, №458 тасдиқ шудааст, зарурат пеш омадааст, ки матни Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, истилоҳҳо ва ибораву калимаҳои он мукамал гардонидани шуда, вожаву таркибот тибқи меъёрҳои он дақиқ навишта шаванд.

ПАНҶУМ. Зарурати дигари ворид намудани тағйироту иловаҳо ба Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ин ба ҳам мутобиқ намудани меъёрҳои Қонуни асосӣ ба истилоҳу меъёрҳои санадҳои ҳуқуқӣ байналмилалӣ мебошад. Тағйироти пешбинишуда имкон медиҳанд, ки меъёрҳои Конститутсия бо меъёрҳои ҳуқуқӣ байналмилалӣ дар якҷоягӣ ва ҳамбастагӣ амал намуда, ҳамкорӣҳои байналмилалӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон тавсеа ва рушд ёбанд.

Омилу равандҳои зикргардида тақозо менамоянд, ки тағйироту иловаҳои зарурӣ ба Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид карда шаванд, то ки ҷомеа ва давлати Тоҷикистон боз ҳам таҳми му такмил ёбад, пеш равад ва халқи Тоҷикистон ба мақсадҳои олии худ ноил гардад.

ШАРҲИ БАНДҲОИ АЛОҲИДАИ ТАҒЙИРУ ИЛОВАҲО БА КОНСТИТУТСИЯИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

1. Пешниҳод карда мешавад, ки калимаи "Сарқонун" дар қавсайн аз ном ва матни Конститутсия хорич карда шавад. Бояд қайд намуд, ки калимаи "Конститутсия" вожаи умумиэътирофшудаи байналмилалӣ мебошад. Конститутсия калимаи лотинӣ буда, муайян кардан, муқаррар намудани асосҳои низомии сиёсӣ ва иқтисодии ҷомеа, принципҳои ташкил ва фаъолияти ҳокимияти давлатӣ, низомии мақомоти он, ҳуқуқу озодиҳо ва вазифаҳои асосии инсонро ифода менамояд. Вожаи "Конститутсия" дар ҷаҳон маъмулу мақбул буда, ба ҳама фаҳмо ва истифодаи он роиҷ гаштааст.

Аз тарафи дигар, калимаи "Сарқонун"

сохта буда, тамоми паҳлуҳои вожаи "Конститутсия"-ро дар бар гирифта наметавонад. "Сарқонун" танҳо боло, баланд ва доройи қувваи олии доштани онро ифода мекунад. Дигар паҳлуҳои "Конститутсия", аз ҷумла "асос", "муайянкунанда" ва "муқарраркунанда" будани онро ифода намекунад.

Вобаста ба гуфтаҳои боло, ба мақсад мувофиқ аст, ки калимаи "Сарқонун" аз ном ва матни Конститутсия хорич карда шавад.

2. Ба моддаи якуми Конститутсия қисми дуюм илова карда мешавад, ки тибқи он шакли идораи Ҷумҳурии Тоҷикистон президентӣ ифода мегардад.

Бояд қайд намуд, ки ҷумҳуриҳои президентӣ, парламентӣ ва омехта (президентӣ - парламентӣ ё парламентӣ - президентӣ) мешаванд. Ин хусусияти ҷумҳуриҳои маъмулан дар конститутсияи онҳо дарҷ карда мешавад. Масалан, чунин меъёр дар давлатҳои собиқ Иттиҳоди Шӯравӣ, аз ҷумла Конститутсияҳои Қазоқистон ва Туркменистон дарҷ гардидааст. Меъёри номбурда ифодакунандаи воқеии идоракунии давлатӣ буда, мазмуни конститутсияро комил мегардонад. Тоҷикистон низ ҷумҳурии президентӣ буда, Президент дар низомии мақомоти олии давлатӣ нақши асосӣ ва ҳалкунанда дорад. Бинобар ин пешниҳоди зикргардида ифодакунандаи воқеии шакли идоракунии президентӣ буда, он Конститутсияро мукамал менамояд.

3. Пешниҳод ба моддаи панҷум хусусияти таҳрири дошта, аз нигоҳи қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ калимаи "он" ба калимаи "ӯ" иваз карда мешавад.

4. Дар қисми чоруми моддаи ҳафтум пешниҳод шудааст, ки калимаҳои "марзиви маъмуриро" ба калимаҳои "маъмуриро ҳудудиро" иваз карда шаванд. Ин тағйирот бо дарназардошти истифодаи амалии ин истилоҳҳо вобаста аст. Калимаи "марз" бештар сарҳад, хатти сарҳадро ифода мекунад, "ҳудуд" бошад, маънои васеъ дошта, тамоми ҳудуди давлат - хушкӣ, обӣ ва ҳавоиро дар бар мегирад.

5. Ба моддаи ҳаштум ду тағйирот пешниҳод шудааст.

ЯКУМ. Пешниҳод мегардад, ки дар қисми чоруми калимаи "Ташкилотҳои" ба "Иттиҳодияҳои" иваз карда шавад. Қобил ба зикр аст, ки мафҳуми вожаи "иттиҳодия" назар ба "ташкилот" васеъ буда, тамоми навъҳои созмонҳои динӣ, аз ҷумла, ташкилотҳои диниро низ фаро мегирад. Аз ин рӯ, дар Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи озодии вичдон ва иттиҳодияҳои динӣ" истилоҳи "иттиҳодия" истифода шудааст.

ДУОМ. Ба моддаи мазкур қисми шашум дар таҳрири нав пешниҳод шудааст, ки тибқи он дар Ҷумҳурии Тоҷикистон фаъолияти ҳизбҳои сиёсӣ дигар давлатҳо, таъсиси ҳизбҳои хусусияти миллӣ ва

динидошта, инчунин маблағгузориҳои ҳизбҳои сиёсӣ аз ҷониби давлатҳо ва созмонҳои хоричӣ, шахсони ҳуқуқӣ ва шаҳрвандони хоричӣ манъ аст.

Бояд таъкид намуд, ки ҳизбҳои сиёсӣ барои ба сари ҳокимият омадан муборизаи сиёсӣ мебаранд. Ин мубориза бояд дар доираи Конститутсия ва қонунҳо, бе даҳлати давлатҳо ва созмонҳои хоричӣ, шахсони ҳуқуқӣ ва шаҳрвандони хоричӣ сурат гирад. Бинобар ин пешниҳод шудааст, ки амалҳои мазкур манъ карда шаванд.

Дар ин пешниҳод ҳамчунон зикр гардидааст, ки таъсиси ҳизбҳои сиёсӣ хусусияти миллӣ ва динидошта манъ аст.

Таъсиси ҳизби сиёсӣ дар заминаи намоёндогани миллати алоҳида (миллӣ) дар ҷавҳари худ метавонад ба ҷудоиандозӣ, низоъҳо ва муноқишаҳои миллӣ оварда расонад. Аз ин рӯ, баъзе аз давлатҳо (Булғористон, Қазоқистон, Ўзбекистон ва дигар давлатҳо) ин амалро дар сатҳи Конститутсия манъ кардаанд.

Ҳамон тавре ки дар боло зикр гардид, тибқи пешниҳод таъсиси ҳизбҳои сиёсӣ хусусияти динидошта низ манъ карда шудааст. Бояд иброз дошт, ки ҳизбҳои сиёсӣ, ки фаъолияти асосии онҳо муборизаи сиёсӣ мебошад, набояд аз дин ва созмонҳои динӣ истифода баранд. Эътиқод ба дин кори шахсии (хусусии) ҳар як инсон мебошад. Шахс бояд дар интиҳоби дин, ба ҷо овардани ибодат ва дигар расму оинҳои динӣ озод ва мустақил бошад. Ҳизби сиёсӣ, дигар созмон, фарди алоҳида набояд ба эътиқоди динии шахс даҳлат кунад ё аз он сустифода наояд. Таъсис додани ҳизби сиёсӣ хусусияти динидошта боиси истифода аз дин ва эътиқоди динии шахс, ба сиёсат омехта кардани дин мегардад. Бинобар ин давлатҳо, ки дар онҳо таъсиси дин зиёд аст, ташкили ҳизбҳои сиёсиро вобаста ба дин дар конститутсияҳои онҳо манъ кардаанд.

6. Ба моддаи чордахум ду тағйирот пешниҳод шудааст. Дар қисми дуюми модда пешниҳод шудааст, ки калимаҳои "маҳаллӣ ва худидоракунии маҳаллиро" ба калимаҳои "мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва худидоракунии" иваз карда шаванд. Ин пешниҳод хусусияти мушаххаскунандаи дақиқкунанда дошта, ба таври аниқ номи пурраи мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунии маҳаллиро ифода мекунад. Пешниҳоди зикршуда матни ин қисми моддаро пурра, аниқ ва фаҳмо менамояд.

Ба қисми сеюми модда пешниҳод гардидааст, ки иборайи "сохти конститутсионӣ" ба иборайи "асосҳои сохтори конститутсионӣ" иваз карда шуда, баъди он иборатҳои "амнияти давлат, мудофияи мамлакат, ахлоқи ҷомеа, сиҳати аҳолии" илова гарданд.

ТАӢИРУ ИЛОВАӢОИ МАЗКУР БА ИНӢО АСОС ӢФТААНД.

ЯКУМ. Иваз намудани ибори "сохти конституционӣ" ба ибори "асосҳои сохтори конституционӣ" бевосита аз мазмуни Конституция бармеояд, зеро боби аввали Конституция чунин ифода шудааст (асосҳои сохтори конституционӣ). Дар он ин асосҳо, аз ҷумла моҳияти соҳибхотӣ, демократӣ, ҳуқуқбунёдӣ, дунявӣ, иҷтимоӣ, ягонагӣ, соҳибхотӣ халқ, дахлнопазирии ҳокимияти халқ, дахлнопазирӣ ва тақсимнашаванда будани ҳудуди Тоҷикистон оварда шудаанд. Бо мақсади ҳифзи ин арзишҳои олии, эмин доштани онҳо аз ҳар гуна суиқасд тибқи талаботи санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ мумкин аст, ки ҳуқуқи озодиҳои инсон дар асоси қонун маҳдуд карда шаванд.

ДУОМ. Ҳамон тавре дар боло зикр гардид, ба ин қисми модда инчунин ибори "амнияти давлат, мудурофи мамлакат, ахлоқи ҷомеа, сиҳати аҳолӣ" илова шудаанд. Ин иловаҳо аз санадҳои меъёри ҳуқуқии байналмилалӣ, аз ҷумла моддаи 29-уми Эълумияи умумии ҳуқуқи инсон, моддаҳои 19, 21 ва 22-юми Паймони байналмилалӣ оид ба ҳуқуқҳои шаҳрвандӣ ва сиёсӣ бармеоянд. Яъне моддаҳои дар боло ишорагардидаи санадҳои байналмилалӣ ба давлатҳои аъзои СММ ҳуқуқи медиҳанд, ки онҳо дар ҳолатҳои зарурӣ ва дар асоси қонун чихати таъмини ин арзишҳои олии ҳуқуқи инсон баъзе маҳдудиятро раво бинанд.

7. Ба моддаи понздаҳум се тағйирот пешниҳод шудааст.

ЯКУМ. Қисми якуми модда дар таҳрири нав ифода шудааст. Дар он омадааст, ки "Шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон шахсе ҳисоб меёбад, ки дар рӯзи қабули Конституцияи шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон буд ё мутобики қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ё шартномаҳои байналмилалӣ Тоҷикистон соҳиб шуда бошад". Бояд қайд намуд, ки матни пешниҳодшуда ба таври пурра эътирофи шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар рӯзи қабули Конституцияи соли 1994 ва соҳиб шудани шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар асоси қонуни конституционӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон" ва шартномаҳои байналмилалӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон ифода кардааст.

Қобил ба зикр аст, ки дар давраи Иттиҳоди Шӯравӣ шаҳрвандони ин давлат дар як вақт шаҳрвандони ҷумҳурии иттифоқӣ низ маҳсуб меёфтанд. Баъди аз байн рафтани Иттиҳоди Шӯравӣ зарурати эътирофи шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон ба миён омад. Азбаски масъала конституционӣ буда, бояд дар Конституция танзими худро пайдо мекард, ҳангоми таҳия ва қабули аввалин Конституцияи Тоҷикистони соҳибхотӣ соли 1994, Конституция ва баъдан Қонуни конституционӣ "Дар бораи шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон" (1995) эътироф намуданд, ки шахсе, ки дар рӯзи қабули Конституцияи дар Тоҷикистон доимӣ зиндагӣ мекунад, шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳисоб мешавад. Агар дигар шахсон хоҳиши шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон шуданро дошта бошанд, тибқи талаботҳои қонунгузорӣ дар бораи шаҳрвандӣ ё шартномаҳои байналмилалӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонанд ба он соҳиб шаванд.

ДУОМ. Дар қисми дуоми модда пешниҳод мегардад, ки пайвандаки "ва" ба пайвандаки "ё" иваз карда шавад.

Дар ин қисми моддаи амалкунанда суҳан дар бораи он меравад, ки шаҳр-

ванди Ҷумҳурии Тоҷикистон дар як вақт метавонад тибқи қонун ва шартномаҳои байнидавлатӣ Тоҷикистон, инчунин шаҳрванди дигар давлатро соҳиб шавад. Пайвандаки "ва" дар ин ҷо талаб мекунад, ки танҳо дар асоси ин ду санад шаҳрванди Тоҷикистон метавонад шаҳрванди давлати дигарро соҳиб гардад. Аммо дар амалия ҳолатҳои ба вучуд омаданд, ки дар асоси яке аз ин санадҳо (ё қонун ё шартномаи байнидавлатӣ) шаҳрванди Тоҷикистон метавонад шаҳрванди дигар давлатро соҳиб шавад. Аз ин ҷо пешниҳод мегардад, ки пайвандаки "ва" ба пайвандаки "ё" иваз карда шавад.

СЕЮМ. Қисми сеюми модда дар таҳрири нав ифода шудааст. Дар он қайд мегардад, ки "Тартиби соҳиб шудани ва қатъ гардидани шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистонро қонуни конституционӣ танзим менамояд". Тағйироти пешниҳодшуда хусусияти ҳаволакунада дошта, пешбинӣ менамояд, ки соҳиб шудани ва қатъ гардидани шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистонро қонуни конституционӣ танзим менамояд. Пешниҳоди мазкур ин қисми моддаро пурра менамояд.

8. Дар қисми дуоми моддаи шонздаҳум пешниҳод шудааст, ки калимаи

ин истифодаи истилоҳи "шаҳрванд" дурӯст аст.

12. Ҷумлаи дуоми қисми якуми моддаи бисту ҳаштум дар таҳрири нав пешниҳод шудааст ва тибқи он "Шаҳрванд ҳуқуқдор дар ташкили ҳизбҳои сиёсӣ, иттифоқҳои касаба ва дигар иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ иштирок намояд, ихтиёран ба онҳо дохил ва аз онҳо хориҷ гардад".

Тибқи таҳрири нави ин қисми модда аз матни пештараи он калимаҳои "аз ҷумла ҳизбҳои характери демократӣ, динӣ ва атеистидошта" хориҷ гардиданд, зеро ин меъёр хусусияти конституционӣ на дошта, дар ин ҷо зарурат ба таъкиди хусусияти ҳизб мавҷуд нест. Аз ин ҷо дар таҳрири нави ин қисми модда калимаҳои зикргардида аз он хориҷ карда шудаанд.

13. Пешниҳод шудааст, ки дар қисми сеюми моддаи сиву дуоми баъди ибори "ҳизбҳои сиёсӣ" аломати ", " гузошта шуда, ибори "дигар шахсон ҳуқуқӣ" илова карда шавад. Ин ҷо суҳан дар хусуси рӯёндани товони зарар меравад, ки мумкин аст аз ҷониби мақомоти давлатӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, ҳизбҳои сиёсӣ ва шахсон алоҳида расонида шавад. Зарурати илова кардани ибори "дигар шахсон ҳуқуқӣ" дар матни ин

мақсад аст, ки дар Конституция ин вожаи тоҷикӣ истифода шавад.

17. Дар қисми якум ва сеюми моддаи чилум пешниҳод мегардад, ки мувофиқан калимаи "ҷамъият" ба калимаи "ҷомеа" ва калимаи "дар" ба калимаи "таҳти" иваз карда шаванд. Иваз намудани калимаи "ҷамъият" ба калимаи "ҷомеа" раванди иштироки шаҳрвандонро дар ҳаёти фарҳангии ҷомеа равонтаро саҳеҳтар ифода намуда, истифодаи ин истилоҳ, яъне "ҷомеа" бештар роиҷ аст. Инчунин дар ин қисм суҳан дар бораи ҳимояи моликияти зеҳнӣ меравад ва калимаи "таҳти" назар ба калимаи "дар" мазмунан мувофиқ мебошад. Дар қонунгузори соҳавии амалкунанда низ дар ин маврид калимаи "таҳти" истифода шудааст, яъне "моликияти зеҳнӣ таҳти ҳимояи қонун аст".

18. Дар моддаи чилу панҷум пешниҳод шудааст, ки калимаҳои "додани" ва "вазифаи ҳар кас мебошад" ба калимаҳои "супоридани" ва "ҳатмист" иваз карда шаванд. Ин тағйирот ба супоридани андозҳо ва пардохтҳо дахл дошта, ҳатмӣ будани супоридани онҳоро таъкид мекунад. Калимаҳои "супоридани" ва "ҳатмист" дар ин ҷо мазмунан мувофиқ буда, онҳо дар қонунгузори амалкунандаи соҳаи андоз низ истифода шудаанд.

19. Ба моддаи чилу нуҳум чор тағйирот пешниҳод гардидааст.

ЯКУМ. Ҷумлаи сеюми қисми якум дар таҳрири зерин пешниҳод шудааст: "Вакили Маҷлиси намояндагон шахсе интихоб шуда метавонад, ки танҳо шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистонро дошта бошад ва синни ӯ аз 30 кам набуда, дорои таҳсилоти олии бошад". Назар ба меъёри амалкунанда дар ин ҷо чунин меъёрҳои нав пешбинӣ шудаанд:

1. Танҳо дорои шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон бошад. Шахсе вакили Маҷлиси намояндагон шуда метавонад, ки танҳо шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистонро дошта, шаҳрванди давлати дигарро на дошта бошад (душаҳрвандӣ ва бисёршаҳрвандиро доро набояд). Ин талабот ба бисёр муҳим будани вазифаи узви парламент ва амнияти давлат вобаста аст. Чунин талабот дар тағйиротҳои пешниҳодшуда, инчунин нисбат ба ишғоли дигар мансабҳои олии давлатӣ низ пешбинӣ шудааст (Президент, аъзои Ҳукумат ва судяҳо).

2. Синну соли вакили Маҷлиси намояндагон набояд аз 30 кам бошад. Дар меъёри амалкунандаи Конституция синни 25 пешбинӣ шудааст, яъне синни вакил 5 сол боло бурда шудааст. Албатта, ин тағйирот тасодуфӣ нест. Вазифаи вакили Маҷлиси намояндагон бисёр муҳим буда, масъулияти баландро талаб мекунад. Ин талаботҳо тақозо менамоянд, ки шаҳрванд дорои таҷрибаи бештаре зиндагӣ, малакаи кори касбӣ ва фаъолияти сиёсӣ бошад. Дар асоси ин омилҳо синни вакилӣ 5 сол зиёд карда шудааст. Вобаста ба ин хусусиятҳо ҳангоми интихоб ва таъин гардидани дар вазифаҳои муҳимми давлатӣ низ чунин синну сол (30) ба инобат гирифта мешавад.

ДУОМ. Қисми панҷуми модда дар таҳрири зерин ифода шудааст: "Узви Маҷлиси миллӣ шахсе интихоб ё таъин шуда метавонад, ки танҳо шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистонро дошта бошад ва синни ӯ аз 30 кам набуда, дорои таҳсилоти олии бошад". Ин пешниҳод аз талаботҳои бармеояд, ки дар қисми якуми ҳаҷми модда нисбати вакилони Маҷлиси намояндагон низ пешбинӣ шудаанд, яъне дорои танҳо шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон ва синни на кам аз 30 доштан.

"эълоншуда" ба калимаи "муқарраргардида" иваз карда шавад. Тағйироти пешниҳодшуда хусусияти мушаххаскунада ва дақиқкунада дошта, таъкид мекунад, ки шаҳрванди хориҷӣ ва шахси бешаҳрванд аз ҳуқуқи ва озодиҳои муқарраргардида истифода мебаранд ва баробари шаҳрванди Тоҷикистон вазифа ва масъулият доранд.

9. Дар қисми якуми моддаи ҳаҷдаҳум пешбинӣ шудааст, ки калимаи "ҳаққи зиндагӣ" ба калимаи "ҳуқуқ ба ҳаёт" иваз карда шавад. Тағйироти зикргардида хусусияти дақиқкунада дошта, мақсадро хубтар ифода мекунад.

10. Дар қисми дуоми моддаи бистум пешниҳод шудааст, ки калимаи "ҷиноӣ" ба калимаи "ҷиноятӣ" иваз карда шавад. Бояд зикр кард, ки дар қонунгузори амалкунанда истилоҳи "ҷиноятӣ" истифода шудааст. Бинобар ин пешниҳоди мазкур хусусияти яхела истифода кардани ин истилоҳро дорад.

11. Дар қисми чоруми моддаи бисту ҳафтум пешниҳод мешавад, ки калимаи "Шахсоне" ба калимаи "Шаҳрвандоне" иваз карда шавад. Дар ин моддаи Конституция суҳан дар бораи ҳуқуқҳои сиёсии шаҳрванд, яъне иштироки ӯ дар ҳаёти сиёсӣ ва идораи давлатӣ меравад. Ҳуқуқҳои сиёсӣ танҳо ба шаҳрванди давлат тааллуқ доранд. Шахсоне, ки шаҳрванди ин давлатро надоранд, аз ин ҳуқуқ бархӯрдор намебошанд. Бинобар

қисми модда онро ифода менамояд, ки зарари моддӣ метавонад аз тарафи дигар шахсон ҳуқуқӣ низ расонида шавад. Аз ин ҷо илова шудани ибори мазкур матни ин қисми моддаро пурра мегардонад.

14. Қисми дуоми моддаи сиву чорум дар таҳрири зерин ифода шудааст: "Падару модар барои таълиму тарбияи фарзандон ва фарзандони болиғу қобили меҳнат барои нигоҳубин ва таъминоти иҷтимоии падару модар масъул мебошанд". Пешниҳоди зикргардида масъулияти падару модарро дар таълиму тарбияи фарзандон ва масъулияти фарзандони болиғу қобили меҳнатро дар нигоҳубин ва таъминоти иҷтимоии падару модар тақвият медиҳад.

15. Дар моддаи сиву ҳафтум пешниҳод шудааст, ки калимаи "пулӣ" ба калимаи "пардохтшаванда" иваз карда шавад. Ин тағйирот ба руҳсатҳои ҳарсолаи меҳнатӣ дахл дошта, калимаи "пардохтшаванда" назар ба калимаи "пулӣ" мазмунан мувофиқ мебошад. Дар қонунгузори соҳавии амалкунанда низ истилоҳи "пардохтшаванда" истифода шудааст.

16. Дар қисми якуми моддаи сиву ҳаштум пешниҳод шудааст, ки калимаи "туризм" ба калимаи "сайёҳӣ" иваз карда шавад. Зарурати ин тағйирот ба он иртибот дорад, ки калимаи "сайёҳӣ" калимаи "туризм"-ро ифода мекунад ва мувофиқи

ЗАРУРАТИ ВОРИД НАМУДАНИ ТАҒЙИРУ ИЛОВАҶО БА КОНСТИТУТСИЯИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

← саҳ. 5

СЕЮМ. Ба модда қисми нави ҳафтум дар таҳрири зерин илова карда шудааст: "Узвӣ Маҷлиси миллӣ ва вакили Маҷлиси намояндагон баъди интиҳоб ё таъин шудан дар иҷлосияи Маҷлиси миллӣ ва Маҷлиси намояндагон ба халқӣ Тоҷикистон савганд ёд мекунад". Ин тағйирот ба муҳим ва масъулиятнок будани вазифаи узви парлумон, инчунин ҳамчун намояндаи халқ дар назди халқ масъул будани онҳоро таъкид мекунад. Чунин меъёр дар бисёр конституцияҳои давлатҳои собиқ Иттиҳоди Шӯравӣ ва дигар давлатҳо (Қазоқистон, Қирғизистон, Юнон, Чехия, Словакия, Полша, Литва ва дигарҳо) пешбинӣ шудааст.

ЧОРУМ. Қисми ҳафтум қисми ҳаштум ҳисобида шудааст ва аз нигоҳи услубӣ таҳрир гардида, меъёрҳои, ки бояд дар қонуни конституцияи дарҷ карда шаванд (шумораи аъзои Маҷлиси миллӣ ва вакилони Маҷлиси намояндагон ва тартиби интиҳоб ё таъин гардани онҳо) пешбинӣ шудаанд. Дигар масъалаҳо, аз ҷумла тартиби интиҳоб нашудан ва мувофиқ набудани ваколати узви Маҷлиси миллӣ ва вакилони Маҷлиси намояндагон, ки дар меъёри амалкунандаи Конституция дарҷ гардидаанд, ибораи "тартиби интиҳоб ё таъин гардидани онҳо" дар бар мегирад ва онҳо дар оянда дар Қонуни конституцияи "Дар бораи интиҳоботи Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон" сабт карда мешаванд.

20. Дар қисми сеюми моддаи панҷум якум калимаи "ба қувваи қонунӣ даромадани ҳукми айбдоркунии суд, қатъи шаҳрвандӣ" ба калимаҳои "этибори қонунӣ пайдо кардани ҳукми айбдоркунандаи суд, қатъи шаҳрвандӣ, соҳибшудан ба шаҳрвандии давлати дигар", илова карда шудааст. Пешниҳодҳои номбурда ба тағйироти қисмҳои якум ва дуҷуми моддаи чилу нухум вобастагӣ дорад, яъне узви Маҷлиси миллӣ ва вакили Маҷлиси намояндагон бояд танҳо шаҳрвандии Ҷумҳурии Тоҷикистонро дошта бошад. Дар сурати соҳиб шудан ба шаҳрвандии давлати дигар ваколати онҳо тибқи ин тағйирот қатъ мегардад. Инчунин ибораи "ба қувваи қонунӣ даромадани ҳукми айбдоркунии суд" бо дарназардошти дар матни Конституция якхела истифода бурдани ин меъёр таҳрир карда шудааст.

21. Дар банди якуми қисми якуми моддаи панҷумо шашум пешниҳод мегардад, ки калимаҳои "марзӣ маъмури" ба калимаҳои "маъмури ҳудудӣ" иваз карда шаванд. Ҳамон тавре дар шарҳи тағйиротҳо ба моддаи ҳафтуми Конституция зикр гардида, маънои "ҳудуд" назар ба "марз" васеътар буда, тамоми ҳудуди давлат (хушкӣ, обӣ, ҳавойӣ)-ро дар бар мегирад. "Марз" бошад, бештар сарҳад, хатти сарҳадро ифода мекунад. Бинобар ин дар матни Конституция ба ҷойи калимаи "марз" калимаи "ҳудуд" истифода мешавад.

22. Дар моддаи шасту якум ду тағйирот пешниҳод шудааст.

ЯКУМ. Дар қисми дуҷуми калимаҳои "аз се ду" ба калимаҳои "аз чор се" иваз карда шудаанд. Дар ин ҷо сухан дар бораи такроран қабули қонуни конституцияи меравад, ки аз тарафи Маҷлиси намояндагон пештар бо тарафдорӣ на камтар аз се ду ҳиссаи вакилони Маҷлиси намо-

яндагон қабул шуда буд ва Маҷлиси миллӣ онро ҷонибдорӣ накардааст. Борои бартараф кардани манъи (вето) Маҷлиси миллӣ пешниҳод мешавад, ки ин амал бо тарафдорӣ аз чор се ҳиссаи вакилони Маҷлиси намояндагон сурат гирад, зеро Маҷлиси намояндагон қонуни конституцияро пештар бо тарафдорӣ аз се ду ҳиссаи вакилон қабул карда буд. Такроран бо тарафдорӣ аз се ду ҳиссаи овозҳо қабул намудани қонуни конституцияне, ки пештар бо тарафдорӣ аз се ду ҳиссаи овозҳои вакилон қабул гардида буд, мантиқан дуруст нест. Аз ин рӯ меъёри мазкур (аз чор се) пешниҳод шудааст.

ДУҶУМ. Қисми сеюм дар таҳрири нави ифода шудааст. Тибқи он "Тафсири Конституцияро тибқи тартиби мазкур Маҷлиси намояндагон дар шакли қонуни конституцияи қабул намуда, Маҷлиси миллӣ онро ҷонибдорӣ менамояд". Бояд зикр намуд, ки ин тағйирот қисми сеюми моддаро пурра ва дақиқ аниқ кардааст, яъне тафсири меъёрҳои Конституцияро Маҷлиси намояндагон ва Маҷлиси миллӣ дар шакли қонуни конституцияи қабул ва ҷонибдорӣ менамоянд. Тартиби қабули қонуни конституцияи бошад, дар қисмҳои якум ва дуҷуми ҳамин модда зикр гардидааст.

23. Дар қисми дуҷуми моддаи шасту чорум пешниҳод мешавад, ки калимаи "қарордодҳои" ба калимаи "шартномаҳои" иваз карда шавад. Бояд қайд кард, ки тибқи санадҳои ҳуқуқӣ байналмилалӣ, аз ҷумла Конвенсияи Вена аз 23-юми майи соли 1969 "Дар бораи ҳуқуқи шартномаҳои байналмилалӣ" созишномаҳои байни давлатҳо бо номи "шартномаҳо" қабул шудаанд. Аз ин рӯ, дар матни Конституция вожаи "қарордодҳо" ба калимаи "шартномаҳо" иваз карда шудааст.

24. Ба моддаи шасту панҷум ду тағйирот пешниҳод гардидааст.

ЯКУМ. Қисми дуҷуми модда дар таҳрири нави ифода шуда, тибқи он "Шахсе ба номзадии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод шуда метавонад, ки танҳо шаҳрвандии Ҷумҳурии Тоҷикистонро дошта бошад, синни ӯ аз 30 кам набуда, дорои таҳсилоти олии бошад, забони давлатиро донанд ва дар ҳудуди ҷумҳурӣ на камтар аз 10 соли охир истиқомат дошта бошад". Ба ин қисми модда ду тағйироти нави илова шудааст.

1. Шахсе, ки ҳамчун номзад ба мансаби Президенти пешбарӣ мешавад, бояд танҳо шаҳрвандии Ҷумҳурии Тоҷикистонро дошта бошад (шаҳрвандии дигар давлатро надошта бошад). Ҳамон тавре дар шарҳи моддаҳои дахлдор қайд гардида, барои интиҳоб ё таъин шудан ба вазифаҳои муҳими давлатӣ танҳо доштани шаҳрвандии Тоҷикистон зарур мебошад. Ба мансаби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон низ шахси (номзади) пешбарӣшаванда бояд танҳо шаҳрвандии Ҷумҳурии Тоҷикистонро дошта бошад. Ин талабот аз муҳим будани мансаби Президент барои ҷомеа ва давлат, инчунин ба амнияти давлат вобаста аст.

2. Ҳамчунин пешниҳод шудааст, ки шахсе, ки ҳамчун номзад ба мансаби Президент пешбарӣ мешавад, бояд синнаш аз 30 кам набошад. Тавре дар шарҳи моддаҳои дахлдор қайд гардида, синну соли шаҳрвандоне, ки ба вазифаҳои муҳим ва масъули давлатӣ пешниҳод мешаванд, дар Конституция якхела,

яъне синни 30 пешбинӣ мешавад (узви Маҷлиси миллӣ, вакили Маҷлиси намояндагон, судьяҳои Суди конституцияи, Суди Олий, Суди Олии иқтисодӣ, судҳои вилоятҳо, шаҳри Душанбе). Аз ин сабаб синну соли номзад ба Президент низ аз 35 ба 30 поён фароварда шудааст.

ДУҶУМ. Ба моддаи мазкур қисми панҷум илова шудааст, ки тибқи он маҳдудияти дар қисми чоруми ҳамин модда пешбинигардида, яъне меъёре, ки мувофиқи он як шахс ба вазифаи Президент бештар аз ду муҳлат пай дар пай интиҳоб шуда наметавонад, нисбат ба Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат татбиқ намегардад. Бояд қайд кард, ки Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат" вазъи сиёсӣ ва ҳуқуқии Пешвои миллатро муқаррар карда, ӯро ҳамчун Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, бунёдгузори давлати соҳибистиқлоли Тоҷикистон, хотимабахши ҷанги шаҳрвандӣ, эҳёгари таърихи фарҳанги боюғани миллати куҳанбунёд ва тамаддунофари тоҷик, кафили пайдориву бардавомии давлати мустақили Тоҷикистон эътироф кардааст.

Чунин эътирофу эҳтиром ва қадрдонӣ ба Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат онро ифода мекунад, ки ӯ шахсияти умумиэтирофшудаи таърихӣ миллат, ифодагари ормону орзуҳои насли гузашта, имрӯза ва ояндаи миллати тоҷик буда, барои Ватан ва Миллат хизматҳои беназир ва таърихӣ кардааст. Бинобар ин, шахсияти таърихӣ бояд имконияти идомаи корҳои оғознамудаи тақдирсози худро дар оянда низ дошта бошад ва миллату ватанро ба қуллаҳои мурод расонад.

Ин тағйирот ба Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат чунин ҳуқуқро медиҳад. Истифода бурдан ё набурдан аз он танҳо ҳуқуқи ин шахсият мебошад. Чунин таҷриба дар баъзе давлатҳои дигар, аз ҷумла дар Ҷумҳурии Қазоқистон низ мавҷуд аст.

Дар ин қисми модда ҳамчунон пешниҳод шудааст, ки вазъи ҳуқуқи ва ваколатҳои Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллатро қонуни конституцияи муайян мекунад.

25. Дар моддаи шасту нухум панҷ тағйирот пешниҳод мегардад.

ЯКУМ. Дар банди ҳафтум калимаҳои "ба тасдиқи" ба калимаҳои "барои тасдиқ ба" иваз карда мешаванд. Тағйироти мазкур ҷиҳати ифодаи дурусти ин масъала мувофиқи қоидаи имлои забони тоҷикӣ пешниҳод шудааст.

ДУҶУМ. Пешниҳод мешавад, ки банди дувоздахуми модда хорич карда шавад. Дар банди 12-уми модда сухан дар хусуси аз ҷониби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис додани Шӯрои адлия меравад. Тибқи тағйироти пешниҳодшуда Шӯрои адлия барҳам дода шуда, масъалаҳои ба салоҳияти ин сохтор дахлдошта дар Қонуни конституцияи "Дар бораи судҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон" ҳаллу фасл карда мешаванд.

СЕЮМ. Дар банди сенздаҳум калимаҳои "бо пешниҳоди Шӯрои адлия" хорич карда шудааст. Дар ин ҷо сухан дар бораи ваколати Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба таъин ва озод кардани судьяҳо меравад. Бинобар сабаби он ки банди 12-и моддаи мазкур хорич мегардад, яъне Шӯрои адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон барҳам меҳӯрад, тартиби пешниҳоди номзад ба вазифаи судьягӣ ва

озод намудани судьяҳо аз вазифаашон дар Қонуни конституцияи "Дар бораи судҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон" муайян карда мешавад.

ЧОРУМ. Пешниҳод мешавад, ки дар банди ҳаҷдаҳум калимаи "қарордодҳои" ба калимаи "шартномаҳои" иваз карда шавад. Тавре дар тафсири моддаи 64-ум зикр гардида, мақсади ин тағйирот якхела намудани истилоҳот бо Конвенсияи Вена "Дар бораи ҳуқуқи шартномаҳои байналмилалӣ" мебошад.

ПАНҶУМ. Бинобар сабаби хорич гардидани банди 12-уми модда пешниҳод шудааст, ки бандҳои 13-30 мувофиқан бандҳои 12-29 ҳисобида шаванд.

26. Ба моддаи ҳафтум якум қисми нави панҷум дар таҳрири зерин илова карда мешавад: "Таъминоти иҷтимоӣ, хизматрасонӣ ва муҳофизати Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистонро қонуни конституцияи танзим менамояд". Мақсади асосии тағйироти номбурда ба ҳам якхела кардани шакли танзими ҳуқуқии мақомоти ифодакунандаи ҳокимияти қонунгузор, иҷроия ва судӣ мебошад. Вазъи ҳуқуқи ва дигар масъалаҳои фаъолияти узви парлумон ва судьяҳо тибқи Конституция (моддаҳои 51 ва 84) дар шакли қонуни конституцияи муайян шудааст. Бинобар ин дар тағйироти моддаи ҳафтум якум танзими масъалаҳои таъминот, хизматрасонӣ ва муҳофизати Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон низ дар шакли қонуни конституцияи пешбинӣ шудааст.

27. Дар моддаи ҳафтум сеюм ду тағйирот пешниҳод шудааст.

ЯКУМ. Қисми сеюми модда дар таҳрири нави пешниҳод мегардад. Тибқи он "Аъзои Ҳукумат баъди аз ҷониби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон таъин шудан ва тасдиқ гардидани фармон дар ҷаласаи яқҷояи Маҷлиси миллӣ ва Маҷлиси намояндагон ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон савганд ёд мекунад". Бояд қайд намуд, ки чунин меъёр дар як қатор конституцияҳои дигар давлатҳо низ пешбинӣ шудааст. Ба монанди, Австрия, Албания, Булғористон, Венгрия, Қазоқистон, Литва, Полша, Руминия, Чехия ва ғайра. Меъёри пешниҳодшуда ба муҳимияти мансаби аъзои Ҳукумат вобаста буда, масъулияти онҳоро зиёд мекунад. Аъзои Ҳукуматро водор месозад, ки барои рушди ҷомеа, давлату миллат бештар хубтар фаъолият намоянд.

ДУҶУМ. Дар қисми чоруми модда пешниҳод шудааст, ки аъзои Ҳукумат бояд танҳо шаҳрвандии Ҷумҳурии Тоҷикистонро дошта бошад. Ҳамон тавре ки дар боло зикр гардида, ин амал ба муҳимияти вазифаҳои давлатӣ, аз ҷумла аъзои Ҳукумат ва амнияти давлат вобаста аст.

28. Дар қисми якуми моддаи ҳафтум чорум пешниҳод шудааст, ки калимаи "қаламрави" ба калимаи "ҳудуди" иваз карда шавад. Тавре дар бандҳои дахлдор зикр гардида, калимаи "ҳудуд" назар ба "қаламрав" васеъ буда, ҳудудҳои хушкӣ, обӣ ва ҳавоиро дар бар мегирад ва истифодаи ин истилоҳ дар ин ҷо ба мақсад мувофиқ аст.

29. Дар номи боби шашум пешниҳод мешавад, ки ибораи "Ҳокимияти маҳаллӣ" ба ибораи "Мақомоти маҳалли-ҳокимияти давлатӣ ва худидоракунии" иваз карда шавад. Ин пешниҳод хусусияти мушаххаскунанда дорад. Он бевосита ба номи пурраи мақомоти ҳокимияти давлатӣ ишора мекунад. Чунин ибора дар тағйирот ба моддаи 14-и Конституция низ пешбинӣ шудааст.

30. Дар моддаи ҳафтоду шашум низ пешбинӣ шудааст, ки иборои "Ҳокимияти маҳаллӣ" ба иборои "мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ" иваз карда шавад. Тавре дар боло зикр гардид ин тағйирот хусусияти мушаххаскунанда ва дақиқкунанда дорад.

31. Ба моддаи ҳафтоду ҳаштум чор тағйирот пешниҳод шудааст.

ЯКУМ. Қисми якуми модда дар таҳрири нав пешниҳод мешавад, ки тибқи он "Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатиро раиси вилоят, шаҳр ва ноҳия роҳбарӣ менамояд". Ин пешниҳод ду тағйиротро дар бар мегирад.

1. Иборои "Ҳокимияти иҷроияро дар маҳал" ба "Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ" иваз гардидааст ва ҳамон тавре дар боло зикр гардид, ин тағйирот хусусияти мушаххаскунанда дорад.

2. Меъёри намоёндаи Президент будани раиси вилоят, шаҳр ва ноҳия аз Конститутсия хориҷ карда мешавад. Бояд зикр намуд, ки мансаби раиси вилоят, шаҳр, ноҳия мансабҳои алоҳида мебошанд ва тибқи қонун салоҳияту ваколатҳои мушаххаси худро доранд. Ҷамчун мансаби алоҳида ин шахсон аз ҷониби Президент таъин ва озод карда мешаванд, дар назди Президент ва мақомоти болоии худ, маҷлисҳои вакилони халқи дахлдор масъул ва ҳисоботдиҳанда мебошанд. Чунин хусусияти ин мансабҳо тақозо менамояд, ки нисбати онҳо меъёри намоёндаи Президент истифода бурда нашавад.

ДУОМ. Дар қисми дуюм пешниҳод шудааст, ки калимаи "марзӣ" ба "худудӣ" иваз карда шавад. Зарурати ин тағйирот дар бандҳои дахлдорӣ дар боло ишорашуда зикр гардидааст.

СЕОМ. Дар қисми панҷум пешниҳод шудааст, ки калимаҳои "мақомоти ҳокимияти маҳаллиро" ба калимаҳои "мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатиро" иваз карда шаванд. Тавре дар тағйиротҳои дахлдор зикр гардид, ин пешниҳод хусусияти мушаххаскунанда ва дақиқкунанда дошта, номи мақомотро пурра ифода мекунад.

ЧОРУМ. Дар қисми шашум пешниҳод мешавад, ки калимаи "ҷамоат" бо ҳарфи калон навишта шавад, чунки номи мақомот мебошад.

32. Дар қисми якуми моддаи ҳафтоду нуҳум пешниҳод мегардад, ки калимаи "қаламрав" ба калимаи "худуд" иваз карда шавад. Оид ба ин тағйирот дар бандҳои дахлдорӣ дар боло зикр гардида қайд карда шудааст.

33. Ба моддаи ҳаштоду чорум ду тағйирот пешниҳод шудааст.

ЯКУМ. Дар қисми сеюми моддаи пешниҳод шудааст, ки иборои "Тарзи ташкил" ба ифодаи "Тартиби таъсис, ташкил" иваз карда шавад. Қобили таъкид аст, ки "Тартиби таъсис, ташкил" мақсадро хубтар ифода карда, дар Қонуни конститутсионӣ "Дар бораи судҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон" низ тартиби таъсиси онҳо пешбинӣ шудааст.

ДУОМ. Дар қисми панҷуми моддаи низ калимаи "Ташкили" ба калимаи "Таъсиси" иваз карда шудааст, ки он мақсадро хубтар ифода мекунад.

34. Моддаи ҳаштоду панҷум дар таҳрири нав ифода шудааст. Дар ин модда сухан дар хусуси талаботҳои нисбат ба шахсе меравад, ки ба вазифаи судьягӣ интихоб ё таъин мешавад.

Ба вазифаи судьяҳои Суди Олӣ, Суди Олии иқтисодӣ, судҳои ВМКБ, вилоят ва шаҳри Душанбе шахсе интихоб ё таъин мешавад, ки танҳо шаҳрвандии Ҷумҳурии Тоҷикистонро дошта бошад, дорои таҳсилоти олии ҳуқуқшиносӣ буда, синни ӯ аз 30 кам набояд ва ҳадди ақал 5 сол собиқаи кори судьягӣ дошта бошад. Дар ин қисм доштани та-

нҳо шаҳрвандии Ҷумҳурии Тоҷикистон меъёри нав мебошад. Ба мисли дигар вазифаҳои муҳими давлатӣ (аъзои парламент, Президент, аъзои Ҳукумат) судья низ бояд танҳо шаҳрвандии Ҷумҳурии Тоҷикистонро дошта бошад, зеро судья ифодакунандаи шоҳи алоҳидаи ҳокимияти давлатӣ буда, аз номи давлат фаъолият мекунад.

Дар қисми дуюми модда талаботҳои нисбат ба шаҳрвандоне, ки ба вазифаи судьягӣ ба судҳои шаҳр ва ноҳия, судҳои ҳарбӣ, судҳои иқтисодии ВМКБ, вилоятҳо ва шаҳри Душанбе таъин мешаванд, пешбинӣ шудааст. Дар қатори таҳсилоти олии ҳуқуқшиносиро доро будан, инчунин танҳо шаҳрвандии Ҷумҳурии Тоҷикистонро доштан пешбинӣ мегардад. Ҳамон тавре дар боло зикр гардид, ин шахсон бояд танҳо шаҳрвандии Ҷумҳурии Тоҷикистонро дошта бошанд.

Дар қисми сеюми моддаи пешбинӣ мешавад, ки "синни ниҳии дар вазифаи судья фаъолият намуданро қонуни конститутсионӣ муайян менамояд". Ин тағйирот хусусияти ҳаволакунанда дошта, таъкид мекунад, ки синни ниҳии дар вазифаи судья фаъолият намуданро қонуни конститутсионӣ муайян менамояд. Минбаъд синну соли ба нафақа баромадани судьяҳо дар Қонуни конститутсионӣ "Дар бораи судҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон" муқаррар карда мешавад.

Дар қисми чоруми моддаи пешбинӣ мегардад: "Шахсе, ки бори аввал ба вазифаи судья таъин шудааст, дар вазъияти тантанавӣ савганд ёд мекунад". Дар ин ҷо Конститутсия пешбинӣ кардааст, ки дар баробари вакили парламент ва аъзои Ҳукумат судья низ бояд дар вазъияти тантанавӣ савганд ёд кунад. Ин тағйирот муҳим будани вазифаи судьягӣ ва масъулиянок будани онро таъкид мекунад.

35. Дар моддаи ҳаштоду шашум иборои "бо пешниҳоди Шӯрои адлия" ба иборои "бо тартиби муқарраркардаи қонуни конститутсионӣ" иваз карда шудааст. Ин тағйирот ба он вобаста аст, ки бинобар сабаби барҳам хӯрдани Шӯрои адлия тартиби ба вазифа таъин ва озод намудани судьяҳо дар Қонуни конститутсионӣ "Дар бораи судҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон" муайян карда мешавад.

36. Ба моддаи ҳаштоду ҳафтум се тағйирот пешниҳод мешавад.

ЯКУМ. Қисми дуюм дар таҳрири нав ифода шудааст. Тибқи он "ба вазифаи судья Суди конститутсионӣ шахсе интихоб мешавад, ки танҳо шаҳрвандии Ҷумҳурии Тоҷикистонро дошта бошад, дорои таҳсилоти олии ҳуқуқшиносӣ буда, синни ӯ аз 30 кам набояд ва ҳадди ақал 7 сол собиқаи кори касбӣ дошта бошад. Синни ниҳии дар вазифаи судья Суди конститутсионӣ фаъолият намуданро қонуни конститутсионӣ муайян менамояд". Дар ин қисми модда се тағйироти нав пешниҳод шудааст.

1. Доштани танҳо шаҳрвандии Ҷумҳурии Тоҷикистон. Ҳамон тавре дар шарҳи моддаҳои дахлдор зикр гардид, барои вазифаҳои муҳими давлатӣ (Президент, вакилони парламент, аъзои Ҳукумат, судьяҳо) доштани танҳо шаҳрвандии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ шудааст. Нисбат ба судья Суди конститутсионӣ низ ин талабот пешбинӣ мегардад.

2. Барои интихоб шудан ба вазифаи судья Суди конститутсионӣ собиқаи кори касбии ҳадди ақал 7 сол муқаррар карда шудааст, ки ин меъёр ба синни интихоб шудан ба вазифаи судья Суди конститутсионӣ (30) мувофиқ мебошад.

3. Синни ниҳии дар вазифаи судья Суди конститутсионӣ фаъолият намудан, яъне синни ба нафақа баромадани судьяҳои Суди конститутсионӣ дар Қонуни конститутсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи Суди конститутсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон" муқаррар карда мешавад.

ДУОМ. Ба моддаи қисми сеюм дар таҳрири зерин илова карда шудааст: "Шахсе, ки бори аввал ба вазифаи судья Суди конститутсионӣ интихоб шудааст, дар иҷтисоии Маҷлиси миллӣ савганд ёд мекунад". Бояд қайд намуд, ки ин меъёр то ҳол дар Қонуни конститутсионӣ "Дар бораи Суди конститутсионӣ" муқаррар шуда буд. Айни замон, ки дар Конститутсия савганди вакилони парламент, аъзои Ҳукумат ва судьяҳои пешбинӣ мешавад, савганди судья Суди конститутсионӣ низ дар сатҳи Конститутсия муқаррар мегардад.

СЕОМ. Қисми сеюми моддаи қисми чорум ҳисобида шуда, дар банди якуми он баъди калимаи "санадҳои" калимаи "меъёри" илова карда шуда, калимаи "қарордодҳои" ба калимаи "шартномаҳои" иваз карда мешавад. Калимаи "меъёрӣ" му-

шахас нишон медиҳад, ки Суди конститутсионӣ на ҳамаи санадҳои ҳуқуқӣ, балки танҳо санадҳои меъёри ҳуқуқиро мавриди баррасӣ қарор медиҳад. Тавре дар боло қайд гардид, дар асоси Конвенсияи Вена "Дар бораи ҳуқуқи шартномаҳои байналмилалӣ" ва Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи шартномаҳои байналмилалӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон" бо мақсади яқхела намудани истилоҳот калимаи "қарордодҳои" ба калимаи "шартномаҳои" иваз карда шудааст.

37. Дар моддаи 91 калимаи "чиноӣ" ба калимаи "чиноятӣ" иваз карда мешавад. Тавре ки дар тағйироти моддаи 20 қайд гардид, ин пешниҳод хусусияти яқхела истифода кардани ин истилоҳро дорад.

38. Дар моддаи наваду сеюм пешниҳод мегардад, ки калимаи "қаламрави" ба калимаи "худуди" иваз карда шавад. Чунин тағйирот дар моддаи ҳафтоду чоруми Конститутсия низ пешниҳод шудааст, ки он мақсадро возеҳтару аниқтар ифода мекунад. Калимаи "худуд" назар ба "қаламрав" васеътар буда, худуди хушкӣ, обӣ ва ҳавоиро ифода мекунад.

39. Пешниҳод шудааст, ки дар тамоми матни Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон калимаи "ҳақ" ба калимаи "ҳуқуқ" иваз карда шавад. Бояд зикр намуд, ки дар ҳуди Конститутсия ва қонунгузори амалкунанда маъмулан калимаи "ҳуқуқ" бештар истифода мешавад. Аз дигар тараф, калимаи "ҳуқуқ" маъмул ва роҷғаштааст. Аз ин рӯ, пешниҳод шудааст, ки калимаи "ҳақ" ба калимаи "ҳуқуқ" иваз карда шавад.

40. Дар банди чоруми Муқаррароти интиқоли таъкид шудааст, ки аъзои Маҷлиси миллӣ, вакили Маҷлиси намоёндагон ва аъзои Ҳукумат баъд аз эътибори ҳуқуқӣ пайдо кардани "Тағйири иловаҳо ба Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон" бо тартиби муқаррарнамудаи Конститутсия ва қонунҳои конститутсионӣ савганд ёд мекунад. Шахсоне, ки ҳоло ин вазифаҳоро ишғол кардаанд ва шахсе, ки минбаъд онро ишғол мекунад, бо тартибе, ки Конститутсия ва қонунҳои конститутсионӣ муқаррар мекунад, савганд ёд мекунад. Баъзе аз ҷузъиёти савгандёдкунӣ ва матни ҳуди савганд дар қонунҳои конститутсионӣ, ки фаъолияти ин мақомотро танзим мекунад, муқаррар карда мешаванд.

ТАӢМИНИ ШАФФОФИЯТ ДАР РАӢЙПУРСӢ МАРОМИ МОСТ

Мусохиба бо роҳбари Дастгоҳи марказии интихобот ва раӢйпурсии Ҷумҳурии Тоҷикистон Абдуманнон Додозода

-То рӯзи баргузории раӢйпурсии умумихалқӣ оид ба "Тағйиру иловаҳо ба Конституцияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон" андаке беш аз ду ҳафтаи дигар вақт мондааст. Дар доираи омодагиҳо ба ин чорабинии муҳим чӣ корҳоеро то ҳол анҷом додаед?

- Ававал бояд зикр кунам, ки тағйиру иловаҳо ба Конституцияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон аз заруратҳои аст, ки қабулшавон дар шароити имрӯз барои рушди кишвар мусоидат мекунад. Аз ин сабаб корҳои тайёри ба он ба хотири таъмини иштироки фаъоли шаҳрвандон мутобиқи барнома иҷро мешавад.

Рушди устувори ҷомеаи мусири кишвар ниёз ба иқдомоте, монанди тағйиру иловаҳо ба асосҳои конституционӣ дорад.

Дар ҷаласаи навбатии комиссия, ки таҳти раёсати раиси Комиссияи марказии интихобот ва раӢйпурсии Ҷумҳурии Тоҷикистон Бахтиёр Худоёрзода ҷанӯз як моҳ пеш аз рӯзи раӢйпурсӣ баргузор гардид, раванди ҳалли масъалаҳои муҳими давраи омодагӣ ба баргузории ин чорабиниҳои умумихалқӣ мавриди баррасӣ қарор гирифтанд.

Аз ҷумла бо мақсади таъмини шаффофият ва мушоҳидаи ошкоро дар давраи омодагӣ ба баргузории раӢйпурсии умумихалқӣ оид ба "Тағйиру иловаҳо ба Конституцияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон" тавассути Вазорати корҳои хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба як қатор созмонҳои байналмилалӣ барои иштироки мушоҳидон даъватнома фиристода шуда буд. Бар асоси ин даъват, мувофиқи моддаҳои 6 ва 17 Қонуни конституционӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи раӢйпурсии Ҷумҳурии Тоҷикистон" аккредитацияи мушоҳидони байналмилалӣ аз Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил ва Ассамблеяи байнипарлумонии ИДМ дар давраи гузарондани раӢйпурсии умумихалқӣ сурат гирифт. Комиссияи марказии интихобот ва раӢйпурсӣ дар ин бора қарор қабул намуд. Мувофиқи он аввалин шаш намоienda бо роҳбарии мовини аввали раиси Кумитаи иҷроияи Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил Гаркун Владимир Гиларович ва 18 намоienda таҳти роҳбарии Котиби генералии Ассамблеяи байнипарлумонии ИДМ Сергеев Алексей Иванович ба ҳайси мушоҳидони байналмилалӣ дар Комиссияи марказии интихобот ва раӢйпурсӣ бо тартиби пешниҳодгардида аккредитация шуданд. Инчунин

ҳоло барои сабти мушоҳидон аз дигар созмонҳои байналмилалӣ ҳам шароит фароҳам гардидааст.

-Аз тақоли фаъолони ҷамъиятӣ ва аъзои комиссияҳои раӢйпурсӣ ба мушоҳида мерасад, ки корҳои назаррасе то имрӯз ба анҷом расида, дар баробари ин варақа ва таблоҳои таблиғоти иттилоӣ таҳия ва дар назари ом насб шудаанд...

-Бо Қарори комиссияи марказии интихобот ва раӢйпурсӣ аз 15 феввали соли 2016 дар ҷумҳурӣ 68 ҳавзаи раӢйпурсӣ таъсис гардид. 24 феввали ҷамин сол бошад, бо пешниҳоди мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳо, бо дарназардошти пешниҳоди сохторҳои маҳаллии ҳизбҳои сиёсӣ, комиссияҳои ҳав-

меъёрҳои қонуниву ахлоқӣ, ҳисоби бюллетенҳо, баррасии муроҷиатҳои шаҳрвандон матраҳ шуданд.

Бисёре аз раҳбарону аъзои комиссияи ҳавзавӣ бо маслиҳат бо ниҳодҳои болоӣ тасмим гирифтанд, ки бо ҷалби намоiendaҳои ҳизбҳои сиёсӣ, собиқадорони меҳнат, иттифоқҳои касабаву ҷавонон ҳам семинарҳои омӯзишӣ доир намуда, корҳои тарғиботию ташвиқотию тақвият бахшанд.

-Дар баъзе хабарҳо омада буд, ки ҷиҳати иштироки ҳарчӣ бештари шаҳрвандон ҳам иқдомоти иловагӣ анҷом шудааст, оё гуфта метавонед, ки ин ҷо чӣ дар назар дошта мешавад?

- Бале, Комиссияи марказии интихобот ва раӢйпурсӣ барои фароҳам овардани шароити му-

завии раӢйпурсӣ таъсис ёфтанд. Он чӣ ки барои боҳабар намудану омода кардани ҷомеа ба иҷро мерасад, аз ҷумла кори ҷамин комиссияҳо аст.

Дар доираи корҳои омодагӣ ҷиҳати омӯзиши зарурати тағйиру иловаҳо, қонунгузории интихобот ва раӢйпурсӣ дар маркази шаҳру вилоятҳо ва ноҳияҳо бо иштироки роҳбарияти Комиссияи марказии интихобот ва раӢйпурсӣ, инчунин масъулони комиссияҳои ҳавзавию участкавӣ, раисони маҳаллаҳо ва сокинони касбу кори гуногун мулоқоту семинарҳои омӯзишӣ баргузор шуд. Дар онҳо моҳияти раӢйпурсӣ мавриди шарҳу тафсири қарор гирифта, тартиби иштирок дар раӢйпурсӣ, риояи

соид бо мақсади иштироки ҳарчӣ бештари шаҳрвандон ба раӢйпурсии умумихалқӣ, риояи қонунгузории амалкунанда ва бо дарназардошти пешниҳодҳои иштирокчиёни семинарҳои омӯзишӣ ба номгуи ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи шахсият, ки барои гирифтани бюллетени овоздиҳӣ ҳуқуқи медиҳанд, ба ғайр аз шиноснома, корти идентификационӣ, билети ҳарбӣ, шаҳодатномаи ронандагӣ, шаҳодатномаи хизматӣ, билети донишҷӯӣ ва дафтарчаи имтиҳоноти донишҷӯӣ, ҳамчунин дафтарчаи нафақа, шаҳодатномаҳои иштирокчиёни Ҷанги Бузургӣ Ватанӣ ва собиқадорони меҳнат (шахсон ба онҳо баробаршуда) ва шаҳодатномаи маъҷубиро дохил кард. Ҷамин

тавр, номгуи ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи шахсият, ки ба шаҳрвандон барои гирифтани бюллетени раӢйдихӣ ҳуқуқи медиҳанд, аз шаш ба нӯҳ адад расонда шуд.

-Миқдори комиссияҳои участкавӣ чанд аст?

- Ҷи хеле медонед, комиссияҳои участкавӣ аз сохторҳои асосии баргузorkунандаи раӢйдихӣ буда, онҳо бо пешниҳоди мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳо ва қарори дахлдори комиссияҳои ҳавзавии раӢйпурсӣ таъсис мешавад. Ҷиҳати дар сатҳи муносиб баргузор кардани ин чорабинӣ дар ҷумҳурӣ 3239 участкаи раӢйпурсӣ таъсис ёфтааст. Илова бар ин дар асоси пешниҳоди Вазорати корҳои хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо Қарори Комиссияи марказии интихобот ва раӢйпурсӣ дар назди сафоратхонаҳо ва консулгарии Тоҷикистон дар 29 давлати хориҷа ҳам 36 участкаи раӢйпурсӣ ташкил дода шуд.

-Шумо ин ҷо аз иштироки мушоҳидони сатҳи гуногун дар ин чорабинӣ ёдовар шудед. Баргузории раӢйпурсии умумихалқӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон киҳо назорат хоҳанд кард ва иштироки мушоҳидонро кӣ таъмин мекунад?

- Онҷи ба даъвати мушоҳидони байналмилалӣ вобаста аст, аз сӯи Вазорати корҳои хориҷӣ ба иҷро мерасад. Тавре дар боло зикр шуд, Вазорати корҳои хориҷӣ ба созмонҳои байналмилалӣ, аз ҷумла Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил, Ассамблеяи байнипарлумонии Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил, Созмони ҳамкориҳои Шанхай, парлумони Аврупо, Дафтари ниҳодҳои демократӣ ва ҳуқуқи инсонии Созмони Амният ва Ҳамкориҳои Аврупо ва комиссияҳои марказии интихоботии давлатҳои ИДМ даъватномаҳо фиристода шудаанд.

Бояд таъкид кунам, ки инчунин мутобиқи талаботи қонунгузории раӢйпурсӣ ҳизбҳои сиёсӣ, иттифоқҳои касабаву дигар иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ҳам ҳуқуқи доранд, мушоҳидони миллии худро таъин ва дар ин бора панҷ рӯз пеш аз раӢйпурсӣ ба комиссияҳои ҳавзавӣ ба таври хаттӣ хабар диҳанд.

-Яке аз корҳои, ки хеле диққат ва эҳтиётро металабад, тартиб додани рӯйхати раӢйдихандагон аст...

- Дуруст қайд кардед, ин кор ҳам аз марҳалаи аввали омодагӣ мавриди иҷро буда, тамоми шаҳрвандоне, ки дар ҳудуди участкаҳои раӢйпурсӣ доимӣ ё муваққатӣ зиндагӣ мекунанду синнашон ба 18 расида бошад, сабти ном мешавад.

Ин рӯйхат 15 рӯз пеш аз раӢйпурсӣ, яъне ҳафтуми майи соли 2016 барои шиносоии участкавӣ оварта мешавад. Мақсад аз ба назари ом гузоштани он боҳабар кардани раӢйдихандагон аст, агар шаҳрванд бинад, ки ному насабаш дар рӯйхат нест, ё барғалат навишта шудааст, метавонад барои ислоҳи он бо ариза ба комиссияи участкавӣ муроҷиат кунад. Комиссияи участкавӣ дар муҳлати се рӯз аризаро баррасӣ карда, қарори лозимро қабул мекунад.

-Ҷомеа аз ин раӢйпурсӣ умедвориҳои зиёд дорад, тавре ба мушоҳида мерасад, аз бисёр ҷиҳат кори комиссияҳо ба ин мусоидат мекунад...

- Бояд дар назар дошт, ки "Тағйиру иловаҳо ба Конституцияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати танзими равандҳои сиёсӣ, иҷтимоӣ-иқтисодӣ ва фарҳангии кишварамон хидмат мекунад. Мо итминон дорем, ки қабули ин тағйиру иловаҳо барои боз ҳам устувори ҷомеа, рушди демократия, таъмини ҳуқуқи ва озодиҳои шаҳрвандон хидмат хоҳад кард.

Солеҳ ЮСУФОВ

25 ИҚДОМИ БУЗУРГ

9

Баъди соли 2000-ум дар пойтахти мамлакат чандин биноҳои мухташам қомат афрохтаанд, ки ҳусни шаҳри Душанберо бешак афзудаанд. Аз ҷумла Қасри миллат, ки ба даҳгонаи кохҳои зеботарини президентӣ дар ҷаҳон шомил мешавад, "Кохи Наврӯз", Китобхонаи миллӣ, "Душанбе-плаза", Осорхонаи миллӣ, "Рӯдакӣ-плаза", меҳмонхонаи "Ҳаятт-Реҷенси", бинои Вазорати корҳои хориҷӣ, Маркази фарҳангии Исмоилиён, Маркази савдои "Пойтахт-90".

ТАҶАССУМИ МЕЪМОРИИ МИЛЛӢ

Ин навбат меҳоме боз дар боран як иқдоми бузурги даврони истиқлол бунёди "Кохи Наврӯз", ки таҷассуми санъати меъмории миллӣ аст, барои хонанда маълумот диҳем.

СОЛҲОИ 70 ва 80-уми асри гузашта дар шаҳри Душанбе асосан барои сокинон биноҳои сохта мешуданд, ки аз чор ва ё панҷ ошёна иборат буданд. Баъдан биноҳои маъмури ва истиқомати 9 ва 12 ошёна мавриди баҳрабардорӣ қарор гирифтанд. Биноҳои 16 ошёна ангуштшумор буданд. Санъати меъмории миллӣ дар сохтмонҳои он замон қариб, ки истифода намешуд. Рӯҳи миллиро он замон дар нақшу нигор ва анъанаҳои миллӣ медиданд, ки дар ягон тарафи биноҳои панели бетонӣ тавассути шиапораҳои ранга инъикос ёфтаанд.

Дар натиҷаи ҷустуҷӯ ва омӯзиши таърихи меъморони тоҷик дар даврони Истиқлол тарҳҳои наву беҳтару мувофиқтари сохтмонро пешкаш намуданд, ки дар онҳо унсурҳои вижаи меъмории миллӣ ба инобат гирифта шудаанд. Албатта ин масъалаи оддӣ нест, ба хусус агар меъмор хувияти миллӣ ва рӯҳи миллиро дуруст дарк накунад. Акнун ҳам дар намуди берунӣ ва ҳам дар дохили сохтмонҳо дигаргунӣро мушоҳида кардан мумкин аст.

Дар ҳар як давра замон сохтмонҳои ифодагари вазъи иҷтимоӣ иқтисодии ҳамон марҳилаи таърихианд. Хушбахтона имрӯз меъморони тоҷик тавонистанд, ки меъморони миллиро дар шаклҳои муосир амалӣ кунанд. Аз дигар тараф сохтмонҳои, ки имрӯз мавриди истифода қарор мегиранд, аз биноҳои 30-40 соли қабл ба кулӣ фарқ мекунад, ҳам намуди онҳо зебо аст ва ҳам барои кор ва зиндагӣ дарои шароитҳои беҳтаранд. Имрӯз дар пойтахти кишвар бинои "Душанбе-плаза" 22 ошёна дорад ва бунёди бинои 30 ошёна низ дар назар аст.

Ин биноҳои мухташам хуштарху замонавӣ, ки имрӯз шукӯҳи шахмати пойтахти кишварро меафзоянд, баъди соли 2000-ум сохта шудаанд, яъне ин сохтмонҳо аз иқдомҳои бузурганд, ки дар саҳифаҳои таърихи даврони истиқлол таҷассум ёфтаанд ва санъати меъмории онҳо аз якдигар ба кулӣ фарқ мекунад.

Маҷмааи фарҳангии фароғати "Кохи Наврӯз" аз ҷумлаи ин сохтмонҳо буда, дар асоси анъанаҳои меъмории ниёкон бунёд шудааст, ки имрӯз ба яке аз мавзӯҳои ҷолибтарини пойтахт табдил ёфтааст.

Зимни суҳбат меъмори иншоот, фелан муовини сармеъмори шаҳри Душанбе Самеъҷон Азизов изҳор дошт, ки вақте лоиҳаи пешниҳодкардаашро комиссия озмун интихоб кард, эҳсоси масъулият ӯро бештар фаро гирифт.

- Лоиҳаи "Кохи Наврӯз" дар баробари зебоӣ ифодагари таърих, фарҳанги баланд ва анъанаҳои меъмории миллӣ бошад, - мегӯяд ӯ. - То кадом андоза дар сохтмони он муваффақ шудаем, дигарон баҳо хоҳанд дод.

Дар ҳақиқат имрӯз Маҷмааи фарҳангии фароғати "Кохи Наврӯз" таҷассуми тамоми паҳлуҳои меъмории миллӣ аст. Кохи мазкур бо услуби боҳашамати шарқӣ бунёд шуда, аз ҷиҳати ранг пурчило буда, ороиши идона дорад. Сохтмони он соли 2009 бо ҳидояти Пешвои миллат оғоз шуд. Меъмори кох Самеъҷон Азизов, ки он вақт 28 сол дошт, дар бунёди чунин қаср аллакай таҷриба ҳосил карда буд.

Мавсӯф зодаи шаҳри Истаравшани бостонӣ буда, хатмкардаи факултаи меъморӣ ва сохтмони Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик Муҳаммад Осимӣ аст.

Тарҳи аввали ӯ қаблан дар ноҳияи Данғара амалӣ шуд. "Маркази фароғати Хуррамшаҳр" новобаста аз он ки аз "Кохи Наврӯз" хурд аст, аммо махсусиятҳои худро дорад ва пурра бо санъати меъмории миллии кандакорӣ дар ҷуб бунёд шудааст.

Ин меъмори чирадаст афзуд, ки дар бунёди "Кохи Наврӯз" дар баробари меъмороне, ки лоиҳаҳошонро ба озмун пешниҳод карда буданд, инчунин хунармандони машҳур аз дигар гушаи қанои Тоҷикистон ҷалб шудаанд. Онҳо барои ороиши сутуну шифт ва деворҳо, аз санъати ҷубкорӣ, хотамкории шакли флоренсӣ ва санҳои маҳаллии қимматбаҳо, хотамкорӣ аз шишаҳои ранга ва гулкорӣ истифода кардаанд. Дар маҷмӯъ дар ин кох 40 ҳазор метри мураббаъ қорҳои дастӣ анҷом дода шудаанд. Баландии гунбази аз ҳама бузурги кох 51 метр буда, диаметраш ба 36 метр баробар аст.

Ин маҷмааи фарҳангии фароғати соли 2014 мавриди истифода қарор ги-

рифта, аз 15 толори хурду бузург иборат аст, ки ҳар як толори он аз дигаре ба кулӣ фарқ мекунад. Масалан, дар толори "Дидор" кундал, нақши барҷастаи ҷуб ифода ёфта, деворҳо гаҷкорӣ шудаанд. Толори "Гулистон"-ро бошад, санъати кандакорӣ оро додааст. Ё толори сангини бо ҷубкорӣ орододашудаи "Аржанг" аз толори кандакорӣ ва аз ганҷу шиша ороёфтаи "Зарандуд" комилан фарқ мекунад. Дар маҷмаа инчунин панҷ толори сатҳи оӣ, маркази савдо, мағозаи арт-галерея, толори бозии саққозани "Зарринтоҷ", толори боулинг, клуби шабонаи "Дилқушо" ва толори муосири синамои 3D фаъолият доранд.

Ҳангоми тамошо аз баландӣ аён аст, ки бино дар шакли тоҷ тарҳрезӣ шудааст, ки рамзи тоҷдорӣ миллати кӯҳанбунёди тоҷик мебошад ва бинанда ба ҳунару маҳорати ин меъмори ҷавон аҳсан мегӯяд.

Масоҳати умуми маҷмаа ғайр аз бинои асосии "Кохи Наврӯз" ва боғ, инчунин айвончаи тобисона, таваққуфҳои мошинҳо, фаввораҳои худуди 4 гектарро ташкил медиҳад. Масоҳати умумии худуди қаср бошад, ба 3500 метри мураббаъ баробар аст.

Пас аз тамошои "Кохи Наврӯз" кас ба андеша меравад, ки он дар ҳақиқат ба як муъҷизаи санъати меъморӣ ва ороиши мардуми тамаддунофари тоҷик табдил ёфтааст. Дар ин бинои мухташам, ки бо зеботарин услубҳои меъмории бостонӣ муосир ва орошоти дилошӯб ба мисли кандакорӣ нақшу нигори назаррабо дар рӯи ҷуб, гач, санг, шиша ва ҳам ойна сохта шуда, оро ёфтааст, тамоми шароити зарурӣ барои баргузор намуда-

ни ҳамоишҳои бузурги сатҳи ҷаҳонӣ ва чорабиниҳои гуногуни фарҳангӣ муҳайё буда, дар як вақт метавонад ба 3200 нафар меҳмон хизмат расонад.

Маҷмааи мазкур беҳтарин маркази фарҳангии таърихӣ ва фароғати пойтахт маҳсуб шуда, таҳияоти бинандаро бо зиннати таҷассумкунандаи боигарӣ кишвар мафтун месозад.

Дар ороиши қаср 52 ҳазор кило, дар маҷмӯъ 29 намуни санҳои нимқиматбаҳои маҳаллӣ мисли ёқуту лочувард, яшм, мрамми сафед ва ғайра истифода шудаанд. Чунинчи, мрамми сафедро аз маҳалли Пои Мазори қуллаи Исмоили Сомонӣ (пиряхи Федченко) овардаанд.

Дар деворҳои толори "Аржанг" бо сангпороҳо намунаҳои афсонаҳои халқӣ аз рӯи миниатураи Камолитдин Беҳзод ифода ёфтаанд.

Боғи атрофи кох низ бо гулҳои муатари рангоранг, бо навъҳои дарахтони ҳамешасабз, ки аз Белгия оварда шудаанд, инчунин бо фаввораҳои ранга таваққуфбарангезанд.

-Ин кох чунин хосияте дорад, ки дар як ё ду маротибаи тамошо наметавон нозуқиҳои санъати меъморӣ миллиро пурра мушоҳида кард. Дар чанд ҷо навиштаҳои ҳастанд, барои фардоён, ки ҳанӯз касе онҳоро нахондааст. Рӯзе мерасаду он навиштаҳои албатта мардум меёбанду мехонанд, - мегӯяд С.Азизов.

Асрҳои мегузаранд. "Кохи Наврӯз" барои ояндагон чун мероси фарҳангӣ аз асри 21 боқӣ хоҳад монд. Чуноне ки имрӯз мероси таърихӣ фарҳангии ниёконмон дар гушаҳои гуногуни мамлакат бароямон азишу муқаддас аст...

Алӣ ҶУРА

Армуғон ба қашни 25-солагии Истиқлолияти давлатӣ

Аркини аслии давлатдорин миллӣ аз ҳокимияте сарчашма мегирад, ки така ба дастгирӣ ва ризоияти халқ рӯи кор омадаву чома ва кишварро ба рушду субот хидояту раҳнамоӣ мекунад. Дар қатори "афсарони чабха"-и идоракунии давлатӣ саҳми хизматчиёни давлатӣ низ муассир аст. Оид ба нақши ин киши кормандон ва муайянсозии "беморӣ"-ҳои чомаи муосир суҳбате доштем бо номзоди илмҳои сиёсӣ, мудири шӯбаи дастгоҳи Кумитаи Иҷроияи Марказии Ҳизби Халқии Демократии Тоҷикистон Маҳмадулло Наимов, ки онро манзури шумо мегардонем.

-Муҳтарам Наимов, ба хонандагони мо шарҳ диҳед, ки имрӯз чомаи мо дар кадом ҳолату вазъ қарор дорад ва соҳтори идоракунии он чӣ тарз ба роҳ монда шудааст?

- Меғунд, ки "давлат фарзанди чома мебошад". Яъне, чома дар кадом сатҳу сифат қарор дошта бошад, давлат, дастгоҳи давлатӣ, мақомоти давлатӣ ва хизмати давлатӣ дар ҳамон ҳолат қарор мегирад.

Чомаи мо имрӯз дар даврони гузариш аз чомаи партократии шӯравӣ ба демократӣ, аз соҳтори кӯҳна ба нав ва дар марҳилаи бунёдкорӣ созандагӣ қарор дорад, ки онро "модернизатсияи чома" мегуянд. Така бар ин, тамоми зимиҳои давлатдорӣ низ дар ҳолати ислоҳ қардан ва ташаккули тақомул аст ва дар ин раванд ба ҳалли бисёр масъалаҳои сиёсӣ, иқтисодӣ, фарҳангӣ ва аз ҷама зид иҷтимоӣ ниёзу талабот дошта, аз мушқилот низ оӣ нест.

Мутобиқ ба моддаи 64 Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон Президент, Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ҳокимияти иҷроия (Ҳукумат) аст. Президент ҳомии пайдорику бардавомии давлат, мурабтабии фаъолияти мақомоти давлатӣ ва ҳамкориҳои онҳо, риояи қарордодҳои байналмиллалии Тоҷикистон мебошад.

Дар навбати худ, давлат, тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи хизмати давлатӣ" моддаи 1 аз дастгоҳи давлатӣ ва дастгоҳ аз мақомоти давлатӣ, мақомот аз мансаби давлатӣ, мансаб аз хизмати давлатӣ ва хизмат аз хизматчиёни давлатӣ, яъне маъмури давлатдорӣ иборат аст.

-Хизматчиёни давлатӣ. Ин чӣ гуна категорияи кормандон ҳастанд ва фаъолиятҳои онҳо чӣ тавр бояд ба роҳ монда шавад?

- Хизматчиёни давлатии маъмури шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон буда, фаъолияти ӯ ба таъмини иҷрои ваколатҳои шахсонаи мансаб-

ХИЗМАТ БА ДАВЛАТ, ХИЗМАТ БА ХАЛҚ АСТ

дори давлатии ҳокимияти давлатӣ, мансабҳои сиёсии хизмати давлатӣ ва амали намудани салоҳияти мақомоти давлатӣ равона қарда шудааст. Ҷ дар мансаби давлатии хизмати давлатӣ фаъолияти касбӣ мекунад ва соҳиби музд гардида, дар таҳлили таҳқиқ ва таҳияву баррасӣ, назорату иҷрои идоракунии се шохаи ҳокимияти давлатӣ ба воситаи эҷоди санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ нақши боризро иҷро мекунад.

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки муаззафи мураттабозии фаъолияти мақомоти давлатӣ дар се шохаи ҳокимияти давлатӣ мебошад, ҳудуд, аҳоли ва соҳаҳои гуногуни чомааро танҳо бо санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ танзим ва идора мекунад. Муносибатҳои хеле зиёди аҳли чома, ки пайваста дар ҳамкорӣ қарор доранд, танҳо бо меъёр, яъне андоза (ченак, ҳад, стандарт) -ҳои муайян ба танзим дароварда мешаванд.

Дар навбати худ давлат, дастгоҳи давлатӣ ва мақомоти давлатӣ аз ҷониби дорандагони мансаби давлатии ҳокимияти давлатӣ- Президент, Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ҳокимияти судӣ идора қарда мешаванд. Имрӯз барои таъмини фаъолияти онҳо дар се шохаи ҳокимияти давлатӣ наздики 19000 хизматчиёни давлатии маъмури маъсул гардидаанд.

-Ҳамкориҳои хизматчиёни давлатӣ бо дигар қишрҳои чома бояд чӣ гуна бошад?

- Дар Тоҷикистони соҳибистиқлол тибқи Конститутсияи низоми идораи давлат демократӣ, (аз ҷониби, демос-халқ ва кратос-ҳокимият) буда, яъне халқ соҳибистиқлол ва сарчашмаи ягонаи ҳокимияти давлатӣ (неру ва қудрат аз халқ аст) мебошад ва бевосита ва ё ба воситаи вакилонаш дар идораи давлат иштирок мекунад. Ҳамчунин шаҳрванд ҳуқуқ дорад дар ҳаёти сиёсӣ ва идораи ҳокимияти давлатӣ пурра ширкат наояд.

Халқ сарчашмаи қудрату тавоноӣ буда, дар ҳаёти ҳамаҷузъаи чома сиёсати пешгирифтаи сарвари давлат, ки яқдилона ӯро интихоб

қарда буданд, амали месозад. **Сиёсати хирадмандонаю дурандешонаи Пешвои миллат дар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ таҷассуми худро пайдо қардааст.**

Дар сатҳи мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот ҳоло зиёда аз 10 000 нафар вакил, дар мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ наздики 3000 нафар ва дар сатҳи олии 95 нафар аъзови вакили Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон интихоб гардидаанд, ки рисолати онҳо дар ҳамдастӣ бо наздики 19000 хизматчиёни давлатӣ омӯзиш, таҳлил, таҳқиқ ва ҷустуҷӯи тадбирҳои барои ҳалли мушкилот ва талаботу ниёзҳои сарчашмаи асосии ҳокимият-халқ мебошад.

Бо интиҳоби дуруст, тарбия ва сари вақт фаъол қардани ин ҳайати бузург, ки аз номи халқ ва барои халқ хизмат мекунад, ҳазорон мушкилоту муаммоҳои ҷойдошта баргараф гардида, чома марҳила ба марҳила устуворона рушд мекунад.

Рисолати намоёндагони ҳокимияти судӣ дар чома танзим, таҳкими тартибот ва риояи адлу адолат мебошад. Бо иҷрои ин вазифаи пурмасъули худ онҳо чомааро аз фасоду таназзул ва инқирозу нестӣ наҷот мебахшанд.

Девонсолорӣ аз замони давлати бузурги Сомониён, гузаштагони мо манша гирифта, дабирону надимони пешин имрӯз тибқи қонуноӣ амалкунанда вакилони халқ ва хизматчиёни давлатӣ мебошанд, ки ин рисолати пурмасъул ва душворро ба зиммаи хеш гирифтаанд. Барои иҷрои ин рисолат афроди арзанда ва беҳтарин, ки бояд хушёру зирак, дорои маъсулият, сатҳи касбият ва дониши баланд бошанд, зарур буда, онҳо муаззаф ҳастанд, ки дар зимиҳои идораи давлат беҳёнат амонати худро иҷро наоянд. Яъне, "табибони чома" бояд аз тамоми заъфиятҳои чома оға бошанд, то ин ки ҳангоми "табобат" ва рафъи мушкилиҳои ҷойдоштаи он муваффақ бошанд.

- Шумо истилоҳе ба кор мебаред, ки то имрӯз ягон маротиба мавриди истифода

қарор нагирифта буд ва то андозае онро метавон чун кашфиёт дар илми сиёсӣ қаламдод намуд. Ин ҳам истилоҳи "табибони чома" мебошад. Биғунд, ки ин "табибон" кистанд ва рисолаташон аз чӣ иборат аст?

- "Табибони чома" дар маҷмуъ нафарони махсус ва муайяну мушаххас мебошанд, ки давлатдорон бо онҳо доимо дар робитаи ҳамкорӣ қарор дошта, барои таҳким ва рушди маҳорату санъати идоракунии, донишу малакаи зарурии онҳо баҳри рушду нумӯи идоракунии давлатӣ тадбирҳои меандешанд.

Биёед, қиёсан суҳан ронем. Духтур дар раванди табобат дар ибтидо бо варақаи бемор шинос мегардад. Яъне, дар бораи ӯ иттилоӣ зиёд мегирад. Баъдан ӯро ба лаборатория (ташхисгоҳ) барои супоридани анализи мефирисонад. Барои дақиқ муайян қардани дараҷаи беморӣ духтур аз усулҳои муосири ташхис, ба монанди узи, кардиограмма, ЭКГ, рентген, томография, ки беморию ҳамагун таҳқиқ мекунад, истифода мебарад. Дар ҳолати даркорӣ бо дигар табибон маслиҳату машварат (консилиум) доир месозад ва дар охир ҳулосаи худро қабул мекунад. Дар ҳолатҳои зарурӣ барои табобати пурраи ӯ бемор зеро назорати мунтазами духтур гирифта мешавад. **Айнан ҳамин кори духтурро вакил ва хизматчиёни давлатӣ дар муайян ва табобати бемориҳои гуногуни чома иҷро мекунад.** Онҳо низ дар ибтидо омӯзиши санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ пеш қабулшударо анҷом дода, иттило мегиранд. Решаҳои аслии "беморӣ"-и чомааро таҳлилу таҳқиқ менамоянд. Лоихаи санади дахлдорро таҳия ва бо роҳбарони сохторҳои зиёд мувофиқа, маслиҳату машварат қарда, дар охир онро барои баррасию қабул омода месозанд. Иҷрои онро ташкил ва пайи он назорат мебаранд. Дар охир натиҷаи онро арзёбӣ қарда, ҳангоми пурра иҷро гардидан аз назорат мебароранд ё тағйиру иловаҳо барои иҷрои бандҳои дахлдор қабул мекунад. Аз ҳамин сабаб,

вакил ва хизматчиёни давлатиро низ маҷозан "табибони чома" номидани иштибоҳ нест. Имрӯз мо баръало дида истодаем, ки "табибони чома"-и мо, пеш аз ҷама хизматчиёни давлатӣ ва вакилони сатҳи гуногун бо эҷоди василаҳои сиёсат дар омӯзиш, таҳлил, таҳқиқ, қабул ва ворид намудани тағйиру иловаҳо, тафсир, интишор, мураттабозии, мавриди амал қарор додан, боздоштан ва қатъи амали санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ (бо ин амали худ ӯ сиёсатро роҳандозӣ мекунад), дар маҷмуъ техника ва технологияи идоракунии аҳли чомааро истифода бурда, қарорҳои муҳим ба субот мерасонанд. **Аз ин бармеояд, ки хизматчиёни давлатӣ ва вакилони сатҳи гуногун дар идоракунии мақомоти давлатӣ нақши хеле муассир ва бузург доранд. Пас зарурат ҳаст, ки онҳо пеш аз ҷама ин санадҳои меъёрии ҳуқуқӣро дар сатҳи баланд аз худ наоянд ва дар табобати бемориҳои чома ин муносибатҳоро сари вақт ислоҳу танзим наоянд.** Бо роҳандозии ин кори пурмасъулият мураккаб онҳо рисолати таърихи худро назди халқ- сарчашмаи ҳокимияти давлатӣ ва Сарвари муаззами давлат метавонанд иҷро наоянд.

Дар идоракунии давлатии Ҷумҳурии Қазоқистон, кишварҳои пешрафтаи Малайзия, Сингапур, Таиланд, Япония ва чанди дигар имрӯзҳо ба ҳамин гуна менечерон (хизматчиёни давлатӣ) аҳамияти зиёд дода истодаанд, ки ин бесабаб нест, зеро онҳо ҳамчун "муҳаррик"-и рушди чомаву таҳкими давлату давлатдорӣ ҳастанд.

- Хуб, бармеояд, ки хизматчиёни давлатӣ бояд аз тамоми санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ бархурдор бошанд. Яъне, то андозае онҳо бояд улуми сиёсатиносиву ҳуқуқшиносиро низ балад бошанд, то ин ки фаъолияти худро густурдатару босифаттар ба роҳ монанд...

- Оре, ба касе пӯшида нест, ки Сарвари давлат, дастгоҳи давлатӣ, мақомот, роҳбари мақомот, хизматчиёни давлатии ин ва ё он мақомот, аҳли чома ва соҳаҳои мухталифро танҳо ба василаи санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ идора мекунад, ки он эҷоди сиёсат ном дорад.

Дар асоси моддаи 7 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ" (аз 26 март соли 2009, №506) ба низоми санадҳои меъёрии ҳуқуқӣи Ҷумҳурии Тоҷикистон 15 номгуӣ санадҳои дохил мешаванд, ки инҳо Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, қонунҳои конституционӣ, санадҳои ҳуқуқӣи байналмиллалии эътирофшудаи кишвар, кодексу қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, қарорҳои яқояи Маҷлиси миллӣ ва Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, қарорҳои Маҷлиси миллӣ ва Маҷлиси намоёндагон, санадҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, қарору фармоишҳои вазорату идораҳо, ки 10 номгуӣ дар марказ ва 5 номгуӣ дар сатҳи мақомоти маҳаллӣ ташкил мекунад, ҳамчунин дигар санадҳо мебошанд.

Аз ин чунин ҳулоса қардан мумкин аст, ки сатҳ, сифат ва самараи идоракунии давлатӣ аз салоҳият, соҳибкасбӣ ва дараҷаи таҳсилоти ин нафарон вобастагии зиёд дорад. Пас суол ба миён меояд, ки санади меъёрии ҳуқуқӣ чӣ ҳуҷҷате будааст, ки тамоми тақдири мо аз он вобастагӣ доштааст?

Дар моддаи 2 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ" тафсири он чунин

Минбари х
4 майи со
Н

ШҮРАВӢ АЗ ҲУЧУМИ ФАШИСТОН БЕЖАБАР БУД?

НИГОҲЕ БА ИН РҮЙДОДИ ТАЪРИХӢ ДАР ОСТАНАИ 71-МИН СОЛГАРДИ РҮЗИ ҒАЛАБА

Ҳамзамон бо оғози даврони ба ном "бозсози" мавод ва китобҳои зиёде дар мавриди ин, ки гӯё раҳбарияти вақти Шӯравӣ аз оғози Ҷанги Бузурги Ватанӣ дар ғафлат монда буд, ба нашр расиданд.

ДАР ин китобу мақолаҳо, ки умдатан бо таҳриф кардани ҳақиқати таърих навишта шуда ва ҳадафи аз байн бурдани эътиқоду эътиқоди мардум ба гузаштаи худро доранд, таъкид бар ин мешавад, ки гӯё раҳбари Шӯравӣ ба Олмони фашистӣ ва раҳбари он Гитлер саҳт бовар мекарду ҳеч гуна тайёри барои муҳофизати кишвари паҳновари худ намедид. Ин нависандагони таҳрифкори таърих ҳамлаи Олмони фашистӣ ба хоки Иттиҳоди Шӯравӣ дар бомдоди якшанбеи 22 июни соли 1941 -ро барои мансабдорон ва халқи Шӯравӣ як ҳодисаи ғайримунтазира унвон мекунанд, ки аз рӯйи инсоф нест.

Дар муддати ҳадди ақал 40 соли ахир таблиғоти душманона нисбат ба ин рӯйдоди нангини таърихӣ ончунон дурӯғпароканӣ карда, ки мардуми ноогоҳ акнун қариб бовар мекардагӣ шудаанд, ки ҷумҳуриҳои Шӯравии собиқ гӯё ҳеч коре барои омодагӣ ба ин ҷанги эҳтимоли надоштанд. Дар ҳоле, ки мавод ва шоҳидони он рӯзҳо чизи дигареро мегӯянд.

И.В.Сталин ҳанӯз дар соли 1931, яъне 10 сол қабл аз оғози ин ҷанг навишта буд: "Оё мехоҳед, ки Ватани сотсиалистии мо мавриди ҳамла қарор гирад ва истиқлоли худро гум кунад? Агар инро намехоҳед, шумо дар кӯтоҳтарин муддат ақибмондагиро бояд аз байн бурда ва бо суръати воқеии болшевикӣ дар кори сохтмони хоҷагии сотсиалистии он иқдом кунед. Мо роҳи дигаре надорем".

Дар идома ин шахсияти таърихӣ бо иқтибос аз Ленин таъкид кардааст: "Ё нобуд мешавем, ё коре бояд бикунем, ки ба кишварҳои пешрафтаи капиталистӣ баробар шуда ва аз онҳо бигзарем. Мо аз кишварҳои мутараққӣ 50- 100 сол ақиб мондаем. Ин масофаро зуд ва дар муддати даҳ сол бояд тай кунем. Ё ин корро анҷом медиҳем ва ё онҳо моро нобуд мекунанд".

Пешгӯи раҳбари давлати Шӯравӣ хеле дақиқ исбот шуд. Маҳз даҳ сол пас, Олмони фашистӣ ба Иттиҳоди Шӯравӣ ҳамла кард. Ин пурра он афсонаҳое, ки гӯё дар ин кишвар ҳеч омодагӣ барои ҷанг дида намешуд ва ҳамлаи Олмон барои Сталин

ногаҳонӣ будро аз байн мебарад. Ҳанӯз даҳ сол пеш ӯ ва атрофиёнаш медонистаанд, ки ҷанге алайҳи ин кишвар ногузир аст, аммо натавонистанд, коре, ки дигарҳо дар 100 сол анҷом дода буданд, дар 10 сол ба иҷро расонад. Бо вучуди ин тайи ин муддат корҳое шуд, ки монсаби бузурге дар амали гардидани нақшаи тарроҳони фашистӣ шуд ва имкон дод, ки давлати ҷавони Шӯравӣ дар асл муқобили тамоми Аврупо бичангад.

Генерал-майор Артём Фёдорович Сергеев фарзандхондаи Сталин дар ёддоштҳои худ навиштааст: "Дақиқ маълум буд, ки кишвар ба ҷанг омодагӣ мегирифт ва ба Ҷиғзи Ватан ва муқовимат бо душман ҳаматайёр мешуданд. Вақте ки ман дар соли 1938 ба мактаби низомӣ омадам, Емельян Алексеевич Лисичкин комиссари полки мо буд. Ӯ ба мо талқин мекард, ки низомӣ бояд ба ҳар коре омода бошад. Ӯ мегуфт, ки тарс кори мардон нест, балки кори занони хонашин аст. Як гап мегӯям ва шумо дар ёд бигиред, Ҷанги замони муосир мумкин аст панҷ сол давом кунад, ё камтар аз ин ва мо бояд ба он тайёр бошем." Лисичкин баъдтар дар ҳалқои муҳосираи Сталинград кушта шуд.

Он солҳо ҳар раҳбари корхона панҷ бастаи пломбаи мумишуда мегирифт. Ин бастаҳо дар пакети дигаре буд, ки он ҳам мӯҳр дошт. Онро "бастаи сафарбарӣ" меномиданд ва танҳо дар ҳолати фавқуллода мекушоданд. Дар ин баста нақшаи роҳномаи барои раҳбарон мавҷуд буд ва дақиқ гуфта мешуд, ки дар сураати оғози ҷанг бояд чӣ кор кунанд.

Як нафар аз шоҳидони он солҳо мегӯяд: "Модари ман, директори як корхонаи бофандагӣ, чунин пакетро аллакай дар соли 1937 гирифта буд. Пас аз оғози ҷанг ва замоне онро кушоданд, маълум шуд, ки ҳар қадами баъдӣ раҳбар барои ба ақибгоҳ кӯчонидани корхона дақиқ ва соат ба соат навишта шудааст.

Ба ин тартиб аз қабл мушаххас мешуд, ки дар ҳолати ҷангӣ кадом корхона ба минтақаи Сибир, ба Урал ва ё ба Осиёи Марказӣ бояд бикӯчад. Инчунин гуфта мешуд, ки ин корхонаҳо дар

оянда ба истеҳсоли чӣ маҳсулоте бояд машғул шаванд.

Ёддоштҳои шоҳидон гувоҳи он аст, ки мақомоти раҳбарии Иттиҳоди Шӯравӣ ба ҷанги тӯлонӣ ва даҳшатнок бо як душмани пурқудрату қавӣ омодагӣ мегирифт. Сталин фаҳмида буд, ки дар чунин як ҷанг аз эҳтимоли дур нест, ки қисми аврупоии Иттиҳоди Шӯравӣ муддате тавассути душман ишғол мешавад, бинобар ин, лозим доништа буд, ки ин минтақаро таҳлия кунад ва фабрикаҳои муҳимро дар Урал ҷойгир намояд. Магар ин чиз баёнгарӣ оғоҳӣ ва омодагӣ ба ҷанг набуд?

Дар солҳои сиёҳ кардани давлати Шӯравӣ бештар аз дигарон қаламбадастоне ба монанди Резунову Суворов ва Солженитсин дурӯғпароканӣ карда, воқеияти рӯйдодҳои қабл аз даврони ЧБВ-ро таҳриф намуда ин омодагиро низ баръакс шарҳ дода гуфтаанд, ки СССР барои ҳучум ба Олмон тайёрӣ медид.

А. Ф. Сергеев хеле дақиқ дар ёддоштҳои худ таъкид кардааст, ки замони омӯзиш дар мактаби низомӣ ба онҳо ошкор аз бартариятҳои артиши Олмон низ дарс мегуфтанд ва омодагиро барои муқобила бо чунин як нерӯи бонизом ва муҷаҳҳаз зарур ва ҳатмӣ медонистанд.

Ба гуфтаи ӯ, омодагии сарбозони Артиши Сурх ба ҳадафи тарбияти рӯҳияи баланди ҷангӣ часорат ва омодагӣ ба ҳар гуна озмоишҳо барои кишвар сураат мегирифт, артише, ки баъдтар сарбозони он қодир ба шикастани сутунмуҳраи Фашизми гитлерӣ шуданд.

Михаил Сейтин, як иштирокчи дигари ЧБВ аз Белорусия ёдоварӣ кардааст, ки дар оғози тобистони соли 1941 дар Минск қариб ҳамаи сокинони шаҳр медонистанд, ки олмониҳо имрӯз ё пагоҳ ҳучум мекунанд. 14 июн дар Минск хомӯшии барқ дар шаб ҷорӣ шуд. Рӯзномаҳои аврупоӣ он замон

навиштанд, ки олмониҳо қувваҳои бузурге дар сарҳади Шӯравӣ ҷойгир кардаанд. Гитлер барои ҳамла ба СССР тайёр шудааст. Рӯзномаи "Правда" 15 июн радномаи хабаргузори ТАСС-ро ба нашр расонд, ки инъикоси давлат буд. Дар он гуфта мешуд, ки ҳеч гуна ҷанг намешавад ва ин овозаҳо асос надо-

рад." Аммо ҳамзамон бо ин дар он шабу рӯз қатороҳо, сарбозон ва таҷҳизоти низомиро ба ғарб интиқол медоданд. Амалиёти интиқоли низомиён ва техникаи ҷарбӣ шабона ва ба таври махфӣ анҷом мешуд. Ин ҳама нишонҳои он буд, ки Сталин аз оғози ҷанг оғоҳӣ будо ба он ба қадре, ки кишвараш имкон дошт, тайёрӣ медид.

Имрӯз чӣ қадар ҳуччатҳои сохтаю дурӯғин дар нашрияҳои гуногун ва тавассути филмҳо, сайтҳои интернетӣ пахшу нашр ва муаллифон бовар кунониданӣ мешавад, ҳар нафаре, ки дар он солҳо дар хусуси ҷанг бо фашизм суҳбат мекард, феврал ҳамчун воҳимачӣ боздошт мешуд ва Сталин ҳам ҳар гуна хабарҳои идораҳои ҷосусӣ дар мавриди ҷангро ноҳида мегирифт ва ба гапу гуфтаҳои дигарон бовар намекард.

Аммо фақат ин иқдом, ки дастур дар мавриди истифода аз нақшаи хомӯшии барқ дар шаб тартиб дода шуду ба иҷро мерасид, худ нишонҳои оғоҳии тамоми дар мавриди наздик будани замони ҳучуми фашистон буд. Ин иқдом тавре маълум аст, танҳо дар ҳолати ҷангӣ ва замони интизори ҳамлаи ҳавоии душман будан ба манзури қоҳиши талафот аз бомбардон ба иҷро мерасид.

Ёддоштҳои Артём Сергеев дар китобе, ки дар ҳамкорӣ бо Е.Глушки навишта шуда "Кажил, рабтал и воспитывал детей И.В.Сталин" ном дорад, ба нашр расидааст. А.Сергеев писархонди Сталин - фарзанди

яке аз дӯстони инқилобиаш буд, ки пас аз марги падар таҳти сарпарастии ӯ қарор гирифта, то даврони ҷавонӣ аз ёриҳои раҳбари Шӯравӣ бархӯрдор буд.

Михаил Илич Сейтин, як шахсияти дигари шинохта дар Белорусия соли 1920 таваллуд шуда, дар Минск зиндагӣ мекунанд ва бо вучуди ин ки синнаш ба 96 расидааст, ақли расо дошта ва тамоми хотироти даврони ҷавонии худро дар бораи ҷанг пурра дар ёд дорад.

Хотираҳои ӯ гувоҳ аст, ки оғози ҷангро дар моҳи июни соли 1941 раҳбарияти Шӯравӣ ва Сталин интизор будаанд. Агар чунин намебуд, гумон аст, ки ин кишвар дар баробари артише, ки дар оғози ҷанг тамоми саноати пешрафтаи кишварҳои Аврупо дар ихтиёр дошт, бар ивази қурбонҳои зиёд ҳам бошад, муқовимат карда метавонист.

Аз хотироти шоҳидон ва санадҳои мавҷуд дар бойгонҳои маълум мешавад, ки раҳбарияти Шӯравӣ нафақат оғози ҷангро медонист ва тайёрӣ медид, балки пас аз солҳои аввали муқовимат поёни он, дар дурнамо ғалабаи худро ҳам бо сароҳат дарк карда буд.

Дар рӯзҳое, ки 70-солагии пирӯзӣ дар ин ҷанг таҷлил мешуд, бархе аз манбаъҳои ин гузоришро пахш карданд, ки чи тавр ҳанӯз дар соли 1943 бо дастури Сталин дар Институти лоихақашии шаҳри Санкт-Петербург ба сураати хеле махфӣ ба тарроҳии нақшаи муҳосира ва гирифтани Берлин оғоз карда буданд.

Раҳбари тавонманду бохиради Давлати Шӯравӣ И.В. Сталин ҳанӯз дар соли 1943 бо дарку эҳсоси рӯйдодҳои оянда гуфта буд: "Медонам, ки баъд аз марги ман ба сари қабрам як даста партов бор мекунанд, аммо боди таърих пас аз ҷанге бераҳмонаву холисона он ҳамаро аз байн мебарад."

Чунин ба назар мерасад, ки кӯшиши нотавон ва оғиз нишон додани он давлату он рӯйдодҳо аз сӯйи созмонҳо ва шахсон маълум ба мақсади эҷоди эҳсоси бечорагӣ ва яъсу ноумедӣ дар дилҳо ва зехнҳои насли бозмонда, аз дастӣ ворисони ҳақиқии иштирокчиёни он набардҳои сангин гирифтани ба дигарон додани натиҷаи он музаффариятҳо аст.

С.ЮСУФОВ

Чаро мавъизаҳо ТАРСОВАРАНД,

ЗАНИ
ХУБУ ПОРСО

НА ТАРБИЯТГАР?

Ҳафтаи гузашта дар ноҳияи Ҳамадонӣ ҷанозаи духтари амакам буд. Чун хешовадони дигар моро марги нобахангоми ин зан, ки дар садамаи автомобилӣ ҳалок шуда буд, ба хонадонаш нисфи шаб овард, зеро овозаи тасодуф ва хабари марги ӯ ҳам соатҳои 5-и бегоҳ дар Душанбе ба мо расида буд. Маитро ба ҳавлияш соатҳои 4-и рӯз оварда бошанд ҳам, пайвандонаш аллакай нисфирӯзӣ аз ин ҳодиса огоҳ будаву нолаву фиғон сар карда, мотамбасар гашта буданд.

Марҳума инсон буд, ки ба қавли мардум: **"Дар умраш мӯреро ҳам наёзурда буд"**. Чун ӯ хоҳари ман маҳсуб мегардад, мусаллам аст, ки хулку хислатҳояшро аз хурдӣ то имрӯз чун панҷ панҷаам медонистам. Инсонии беозоре буд, ки метавон зани фариштахисолаш номид. Як мисоле аз ҳаёташ ин аст, ки аз 57 соли умраш, 31 соли онро, яъне аз нисф зиёди зиндагиашро дар баробари таваллуд, тарбия, ба воя расонидан ва хонадор кардани 5 фарзанд, бо ҳамсари покизарӯзгору фармонбардор будан барои шавҳараш, кадбонугиву хушхонагиаш, боз ба нигоҳубини ду зани бемор, яке хушдоманаш ва дигаре хоҳари вай, адо кардааст. Ӯ тӯли 29 соли зиндагӣ ду зани бемор ва 31 сол як бемори бистариро, бе он ки боре овозашро ба онвони норозигӣ барорад, ё ақалан соате худро аз ин парасторӣ канор бигирад, софдилову садоқатмандона, хидматгузаридааст.

Мо хешу табор ё ҳақу ҳамсоя боре ҳам шикоятӣ ӯро нашонидаем, миннате ҳам накардааст, ки барои ҷӣ умри вай бояд сарфи ниғаҳбонии дигарон шавад? Охир ӯ ҳам инсон ва занест, ки ба ин хона арӯс шуда омада аст, на хизматгор ё парастор. Вале ӯ ҳеҷ гоҳе лаб ба шиква намекушод. Ҳамеша хомӯшу сархам ва ҳамеша хидматгузор. Ҳатто гоҳе, ки духтаронаш баъдан калону хонадор шуданд, соате барои меҳмон шудан дар хонаи онҳо вақт надошт, зеро ду бемори асабониву ранҷуру бистарӣ роҳи ӯро поида, дасти вайро нигоҳ мекарданд. Магар осон аст ин ҳамаро таҳаммул кардан муддати 31 сол? Охир кас волидонии худро бо ин садоқату меҳробонӣ ин қадар дуру дароз бе шикваю таъна ё пичингу киноя, бемордорӣ карда наметавонад, кучо расад ба ҳеши шавҳар? Бовар кунед, наметаво-

над. Барои ин, хислатҳои як зани мусулмонро фармонпазир ва худотарсу хуштарбияро чун ин духтарамани ман бояд дошт, ки на ҳама кас ин зарфиятро дорад.

Ҳеҷ касе тасаввур карда наметавонист, ки бемори 49 сол бистарӣ ҷанозаи келини дар 18-солагӣ арӯс гаштаву дар 57-солагӣ фавтидаи худро бо чашми сар мебинад, вале мақсади ҳеҷ кори Кирдигор ба мо маълум нест.

Маит болои ба қавли мардум **"дӯконаш"** боз як шаби дигар **"меҳмон"** буду пайвандонаш бо ба ёд овардани хислатҳои нақуяш дидагирёну чигарбирён аз дирӯз то ба имрӯз навҳа мекашиданд.

Чаҳор духтари мотамбасараш як чиро пайваста тақдор мекарданд: **"Очаам меғуфт, ки ҳеҷ гоҳ касеро наёзоре. Касеро бад нагӯед. Мо боре садои баланди очаамонро нашонидаем"**. Магар ин гуфтаҳо бозгӯкунандаи хислатҳои фариштавори ӯ нест? Магар зане, ки боре аз хати кашидани шавҳар як қадам берун нарафтаву ба ҷуз рисолати ҳамсариву модарӣ дигар андешае ба сар надоштро метавон фариштаву беғуноҳ нагӯфт?

Он шаб бо нолаҳои зори фарзандон ва пайвандони маит рӯз шуду то соати 12-и рӯзи нав гираву фиғони онҳо дили ҳар касро реш-реш мекард. Занони бешуморе, ки аз дуру наздик ба ин ҷаноза омада буданд, дигар дар хонаҳо намеғунҷиданд. Ҳама аз хубиҳои ин зани покдоман қиссаҳо гуфтаву акнун бевусуд навҳа кашидани барояш ашқи ҳасрат мерехтанд.

Чаро мулло гаштаву баргашта мехост бо тоҷикиву арабӣ таъкид созад, ки дил ба ин дунё надода, танҳо дар бораи мурдан фикр кунед ва ишора ба тобути нав карда меғуфт, ки занҳо бояд бидонед, ки ана ҳамин хел ногаҳонӣ метавонед, фавт шавед? Яъне, шумо зиндагии хубу ҳалол дошта бошед, фарзандони некхислат тарбия кунед, ҳоло, ки зиндаед шоду хурсанд бизиед, зеро зиндагӣ ширину умр кутӯҳ аст, неву битарсед (номаълум аз чи?) ва танҳо дар бораи марг фикр кунед, вассалом.

МАРДҲО
НАМЕГИРЯНД

Мардҳо дар чунин ҳол тибқи анъанаҳои мо дар беруни ҳавли меистанд. Онҳо намегирианд, чунки марданд. Вале бо он ки гӯё онҳо дар беруни дарвоза ҷамъ шуда танҳо миёни ҳам суҳ-

Акс аз интернет

бат суҳбат мекунанд, боз ҳам нақши асосӣ дар ҷанозаҳо дар дасти мардҳост. Зеро мардҳо ҷанозагаранд.

То нисфирӯз занҳо мурдари шуставу кафан кардаву ба тобути гузошта дар гирдаш гираву ноларо давом медоданд. Чанд марде ҳам аз шумули ришдорон, пайи адои маросими мотамӣ таку дав доштанд. Дар ин миён зани солхӯрдае бо оҳанги норизой ба сӯи мардон хитоб кард, ки: **"Инсофатон кучост? Охир духтаракони маит қариб, ки аз гирия ба беҳушиву беёдӣ расидаанду шумо ҷӣ кор мекунед, ки ҷанозаро намебардоред?"** Мардон бо шунидани ин гуфтаҳо ба пушти девор рафтаву маслиҳат карданд, ки барои то намози пешин расидан, як соату чиҳил дақиқаи дигар асту бояд мун-

ЗАНҲО
ДҶЗАХИТАРАНД?

Чун ҳама ваъзгӯии пешини муллоҳо, ин дафъа ҳам сухан аз он сар шуд, ки занон, ки саропо гунаҳгоранд. Вале бароям як сухани мулло аҷиб буд, ки батақдор меғуфт: **"...занҳо бояд ибрат бигиранд"**. Мулло намеғуфт, ки аз кӣ ва ё ҷӣ ибрат бигиранд. Агар мақсадаш ибрат гирифтани аз зиндагии маит мебуд, воқеан ҳам аз чунин зани сарсупурдае дар оила, бояд ибрат гирифт. Агар аз хулку хӯии фариштавори ӯ мисол меовард, воқеан қизҳои пандомӯзи зиёде дар рӯзгори вай буданд, ки лоиқи пайравӣ ҳастанд. Агар аз инсонияту раҳмидилӣ ва инсондӯстиву дасти саҳои ин зани биҳиштӣ, мулло қисса мекарду меғуфт, ки ибрат бигиред, нуран алонур мешуд. Вале на...

Аммо мулло задаи мантиқиро болои он меғузошт, ки: **"шумо низ чун ин маит ногаҳонӣ мурданатон мумкин асту гуноҳ кунед"**. Яъне ҷӣ? Ҳама медонад, ки инсон миранда аст. Ва мурдани ин маити болои дӯкон мисоли ягонаи мирандагии мо инсонҳо нест. Фавти ӯ ҳам бар асари як садамаст, ки ҳар рӯз дар дунё ҳазорон бор рух додаву боиси марги миллионҳо одамон мегардад. Пас, чаро мулло гаштаву баргашта мехост бо тоҷикиву арабӣ таъкид созад, ки дил ба ин дунё надода, танҳо дар бораи мурдан фикр кунед ва ишора ба тобути нав карда меғуфт, ки занҳо бояд бидонед, ки ана ҳамин хел ногаҳонӣ метавонед, фавт шавед?

Яъне, шумо зиндагии хубу ҳалол дошта бошед, фарзандони некхислат тарбия кунед, ҳоло, ки зиндаед шоду хурсанд бизиед, зеро зиндагӣ ширину умр кутӯҳ аст, неву битарсед (номаълум аз чи?) ва танҳо дар бораи марг фикр кунед, вассалом. Тақдори батақдор таъкид медошт, ин гуфтаҳо мулло, ки худ бо каме риш, истифодаи чумлаҳои арабӣ, тасбеҳи дасташ ва ҷелакҳои хоксоронааш гӯё аз аҳли эътиқоди саҳт буданаш, яъне дил ба ин дунё дарак меод.

Албатта мулло ин гуфтаҳо-яшро бо арабиву тоҷикӣ (дар ҳоле, ки занҳо арабиро намедонанд, ки дурусти оятро, агар он воқеан оят бошад, на қиссаи ривоят, фаҳмида ҳам тавонанд.) ташреҳ меод, вале дар он суханҳо ҳам ба ҷуз даҳшати рӯзи ҷазо, азоби қабр ва пургуноҳии занон дигар чизе набуд. Масалан ӯ меғуфт: **"Рӯзе пайғамбарамон Муҳаммадро ба дӯзах мебаранду вай аз он ҷо баргашта зиёд фикр мекунад ба духтараш меғӯяд, ки аҳли дӯзах бештар занон буданд"**. Албатта мантиқи ин гуфтаҳо, ки агар ҷо чун қиссае омада бошад, на ояти қуръонӣ, шояд дар дигар ҷост. Зеро аввалаш ин ки пайғамбарии зинадаро, ки аз муқаррибони Худос, ҳоҷати дузах бурдан ҷарост? Баъдан одами зинадаро ҷӣ тавр метавон ба духзах бурдаву гузашта аз он бозпас баргардонид? Дар ҳоле, ки он дунёро танҳо баъди мавт мебинанд. Шояд ин ҷо чизи дигаре аз ҷониби мулло гуфта нашудааст, ки таносуби мантиқ дар он набуд, вале дин аз мантиқ берун, ки нест? Мулло ин андешаро чор-панҷ маротиба таъкид дошта, тақдори ба тақдор меғуфт ва боз ҳам таъкид медошт, ки занҳо бештар аз мардон дӯзахиянд. Аҷабо, ин гуфташро

мулло бо чӣ далел асос мебахшад? Дар ҳоле, ки пайгамбарамон "биҳиштро зери қудуми модарон" хондааст ва Офаридгор ҳама бандагонашро новобаста аз чинсашон баробар дӯст медораду ба дӯзах рафтагони барои гунаҳгорон фармудааст, на барои занон. Агар мазмуни ҳамаи мавъизаи он мулло, ки бояд ақаллан як соат вақти занонро банд мекард, чамъбаст созем, ин буд, ки занҳо гунаҳгорон гунаҳгорон ва дӯзахитарин бандагони Худо будаанд. Танҳо барои он ки зан ҳастанд! Аҷаб.

Дар ҳоле, ки қиёмат нашудаду биҳишти барин ва дузаҳу рӯзи ҷазо ваъдаҳои ояндаанд, чӣ зарурати суҳанҳои ваҳиме, ки гӯё ҳамина ҳозир воиз аз дузаҳ омадаву он даҳшатро аз сар гузаронида бошад, буд? Бедили бузург дар ин маврид фармуда:

Мурда ҳам фикри қиёмат дорад, Орамидан чи қадар душвор аст.

ЧАРОҲОИ БЕҶАВОБ

Чаро мулломардҳо меҳаҷанд, ки ин қадар занонро аз "гунаҳгорӣ" битарсонанд? Худи онҳо бо чӣ тарсе ин корро мекарда бошанд? Бо чӣ нияте ва бо чӣ далеле занонро, ки модару ҳамсару ниғаҳдорандаи зиндагии хонаводагӣ ва зояндаву тарбиягари фарзандонашон, оташфрӯзи хонадони онҳоянд, ин қадар маломат кардани мешаванду ин қадар паст задаву талхакаф месозанд? Чаро чунин воизон исломи ҳақиқӣ ва фармудаҳои Қуръонро бе тарсонидану воҳимаафканӣ ва талхакафкунии занон ё умуман одамон, воқеан ташреҳ намедиданд, ки мардум худашон бо ақлу тамизи худ сарфаҳми он бираванд, на бо тарсу воҳима? Умуман дини исломро дар ҷаҳон аҷнабиён барои тарсонидани оламиён чун як дини зулмқору ҷанҷуву террористӣ истифода карданашон кам аст, ки тавассути он худро мо - мусулмонро доимо талхакаф кардани мешаванд? Шояд ҳамина андешаи: "Ислом, яъне тарс"-ро тавассути чунин мавъизаҳои шарҳҳои беасосамон худи мо мусулмонон дар мағзи гайримусулмонон чо кардаем?

Чаро аҳли дини мо чун дигар адюн мардумро бо роҳи муҳаббату эътиқод ба ислом дилгарм намекунанду танҳо бо тарс онро ба майнаҳои одамон чо кардани мешаванд? Чаро аз ислом як дини адлу инсоф, инсондӯстиву хайрхоҳӣ ва неқиндориву наозурдани одамон, иттиҳоду муҳаббат ва оромиву осоишро неву даҳшату ваҳимӣ ва танҳо ҷазову сӯхтан дар оташи дӯзах, ташреҳ медиданд? Чаро инсонҳоро бо он ваъдаҳои худовандӣ барои бандагонаш, ки бо камтарин неқиву наққорӣ аз азоби дӯзах озодашон месозад, тарбият намесозем? Чаро намеғумашон, ки эй мардум, инсон танҳо бо номи неқ ва зиндагии хубу сазовораш писанди Офаридгораш ҳасту бояд чунин зист, чи зан ва чӣ мард? Ба ҳамдигар бо муҳаббат зистану шоистаи номи одам буданро бо ақлу идрок талқинашон намесозем? Магар тарс ягона роҳи қабули мост?

ВОИЗОН СУХАНВАР БОШАНД?

Чанд соли охир гап-гапе буд, ки имомхатибони масҷидро гӯё ба мақомоти маҳаллии давлатӣ наздик карданд, ё ба қавли мардум онҳо бо гирифтани маош гӯё "давлатӣ" (албатта ин хатост) шудаанд. Пас, оё ба онҳо тарзи дурусти мавъизаро наомӯхтаанд, ки мардум ва аҳли тибори хешро аз руи ақлу фаҳмиш ба фармудаҳои шариат дилгарм кунанд, на чун замони ҷоҳилия бо тарсу таҳдид. Ё дар баробари омӯзиши забони арабӣ ба онҳо забони ноби тоҷикӣ, мантӣ ва суҳангӯиро намеомӯзанд, то дар кучо чӣ гуфтани бе хато ҳарф заданро ёд бигиранд?

Аз он ки андешаҳои меҳварии мавъизаи он мулло ҳамагӣ атрофи се андеша ҷарх мезад ва онҳо ҳар бор ва гаштаву баргашта тақрор мешуданд, маълум буд, ки воиз ҷаҳонбинии васеъ надорад ё ҳади аққал суҳангӯии хуб нест. Мусаллам аст, ки одами пухта миёни чамъе, ки аз се сад нафар кам набуд, ба худ иҷоза намедиданд, ки бо чунин танқисии андеша суҳангӯиро бар дӯш бигирад. Зеро ин масъулияти бузурге буда, ҳам аз лиҳози шариат ва ҳам аз лиҳози маърифат бояд ба чамъият чизе биғӯй, ки худат хуб медонӣ, саҳт

худ ба он эътиқод дорӣ ва гузашта аз ин санҷидашуда аст. Хоса, агар он аз номи дин гуфта мешавад, бояд қуръонӣ бошад, на қиссагӣ, яъне на аз бофтаи мардум ва аз ҳақиқат дур. Чаро роҳи тарбияи динии мо аз сари зулму тарсонидан амалӣ мегардад, на аз раҳи омӯзонидани хубӣ ва таълими асли дин?

Агар он воиз пухтакор мебуд ва мехост, ки ба занони он чо ҳозир аз ахлоқи зани мӯъмин суҳан гӯяд, беҳтарине аз онҳо дар тобут дар пешаш буд ва мисолҳои хубу зиндае аз рӯзгори ин "зани хубу фармонбару порсо" метавонист бигӯяд, дар ҳоле, ки ба воқеияти он касе шубҳа ҳам намекард, зеро хуб мешинохтанд.

МО ҲАҶОЗ АНДАР ХАМИ ЯК КҶАЕМ?

Баъдан, бояд мавъизагари он қадар донишманд бошанд, ки фармудаҳои динро дар асри 21 ба одамони ин замон, ки ҷаҳонбинии васеътаре доранд, дар нисбати асри 6, бо мисолу пандҳои имрӯзӣ бифаҳмонанд, то ки ба рӯзгори онҳо қариб бошад фаҳмову пуртаъсиртар. На бо тарс воҳима ва даҳшатафканӣ аз қаҳри Худованд. Охир тиловати ҳар сураи Қуръони маҷид аз он оғоз ва анҷом мегардад, ки: "Аллоҳ акбар", яъне "Худо бузург аст". Пас, шояд бо шинохти бузургиву бахшояндагии Парвардгор бо роҳи ҳилму раҳму шафқату муҳаббат чо кардани эътиқоди динӣ ва ё фармудаҳои шариатӣ беҳтар хубтар аст, нисбати тарсу воҳима?

Мавъизаҳо, ки занон дар маърақаҳои занона мекунанд, ё дар дискҳо сабту фурухта мешаванд низ аз ин ҳам воҳиманоктар буда, воизон онҳоро бо байту қиссаву шеърӣ дигар гӯё "мустаҳкамтар" ва "пуртаъсиртар" гардонидани мешаванд, низ пандомӯзие надошта танҳо тарғиби даҳшатафканианд.

Аҷаб, магар дар макотиби таълимоти дин ба онҳо танҳо тарс меомӯзанд? Охир эътиқод аз раҳи тарс неву аз эътимоду илоҳи бо роҳи муҳаббат ба Худову пайравӣ ба фармудаҳои мусасиртар аст? Тарбияи динӣ танҳо ноумедӣ аз ин дунё ва даҳшат аз он дунё набудагист? Ё не?

Хуриннисо АЛИЗОДА

ҲАҶОМАИ НАВБАТӢ

Дар ҷомеаи муосир расонаҳо яке аз василаҳои муҳими хабаррасонӣ ва огоҳонидани инсоният аз хатару таҳдидҳои умуминсонӣ мебошанд.

МУТААССИФОНА, дар фазои иттилоии Тоҷикистон расонаҳо ба паҳн намудани хабару гузоришҳои "воҳиманок" ва "шӯрангезона" мебошанд. Чунин расонаи чанд соли охир бештар ба масъалаҳои ҳассоси ҷомеаи Тоҷикистон рӯ оварда ва онҳоро ба манфиати кишварҳои бегона таҳлилу баррасӣ менамуда Радиои Озодӣ мебошад. Дар сайти ин радио матлабе бо номи "Тоҷикистон дар феҳристи "Кишварҳои нигарониҳои хос"-и Амрико", ки 16.04.2016 ба таъби расидааст.

Ин матлаб бештар характери таблиғӣ дорад ва аз сархати аввали он маълум аст, ки ба манфиати кадом кишвар нигошта шудаасту ҷонибдори кадом кишри ҷомеа будани журналистони ин расонаро ба мардуми тоҷик ошкор менамояд. Ҳол он ки журналист вазифаи аслиаш расонидани иттилоот бидуни таблиғ ё ҷонибдорӣ аз гурӯҳе ё кишваре мебошад.

"Вазорати умури хориҷии Амрико рӯзи панҷшанбеи 14-уми апрел тасмимаш барои қарор додани Тоҷикистон ва чанд кишвари дигар дар феҳристи "Кишварҳои нигарониҳои хос"-ро ба иттилои Конгресси он кишвар расонидааст", - омадаст дар ин хабар.

Хуб, ин тасмими мақомоти қонунгузориҳои як кишвар аст, ки кадом кишварро ба чӣ гуна феҳрист ворид намояд ё ворид нанамояд. Саволи мантӣ он аст, ки ба чӣ хотир як расона аз як амали ба вуқӯъ наомада ҳаҷома мекунанд?

Дар идомаи хабар мехонем: "Ин матлабро Ҷон Кирби, суҳангӯи вазорати умури хориҷии Амрико зимни нишастии хабарӣ эълон кард. Вай гуфт, ки кишварҳои шомии ин феҳристи Мянмар, Чин, Эритрея, Эрон, Кореяи Шимолӣ, Судон, Арабистони Саудӣ, Туркменистон, Ўзбекистон мебошанд ва барои аввалин бор Тоҷикистон дар қатори ин кишварҳо ҷой дода шудааст".

Ба ҳаҷомаи маълум аст, ки пас аз пошхӯрии Иттиҳоди Шӯравӣ ва аз байн рафтани "ҷанги сард" ИМА кишваре гардид, ки дар бештари масъалаҳои ҷаҳонӣ меҳаҷад тасмимгирандаи асосӣ бошад. Муносибати сиёсии ИМА бо динҳо ҳеҷ вақт барои дигар мамлакатҳои дунё маъёр шуда наметавонад, зеро сатҳи иқтисодӣ ва фаҳмиши мардуми қитъаҳои мухталифи олам ҳаргун аст. Он ки ИМА бо "ҷенак"-и худаш меҳаҷад дигар мардумони олам сатҳи мазҳабашонро "бисанҷад", ин низ ғалат аст.

Дар идомаи матлаби мазкур омадааст: "Қонуни озодиҳои мазҳабии байналмилалӣ" соли 1998 дар Конгресси Амрико тасвиб ва пас аз имзои президенти вақти он кишвар, ба ҳолати иҷро даромад. Вашингтон меғӯяд, ки ҳадаф аз иҷрои ин қонун, рушди озодиҳои мазҳабӣ мубоҷаб ба сиёсати хориҷии Амрико ва ҳимоят аз афроде аст, ки бинобар эътиқодоти мазҳабашон дар кишварҳои хориҷӣ, таҳти фишор қарор гирифтаанд.

Агар ҳадаф аз қабули "Қонуни озодиҳои мазҳабии байналмилалӣ" танзими сиёсати хориҷии ИМА бошад, пас чи зарурат дорад онро барои дигар кишварҳои дунё таҳмил намудан? Бигзор ИМА бо кишварҳои олам дар масъалаи озодиҳои мазҳабӣ сиёсатро ба чи тариқе меҳаҷад ба роҳ монад ва тавсия диҳад на "феҳрист созад"-у мардумони ҷомеаҳои мухталифро табақабандӣ намояд. ИМА агар меҳаҷад намунае барои дигар кишварҳои демократӣ бошад, бояд ба ҳамаи чиз эътибор диҳад ва на фақат ба озодиҳои эътиқоду мазҳабӣ.

Аз ин матлаб маълум мешавад, ки ҷонибдори аслии қонуни мазкур "Дафтари назорат бар шиканҷаҳои мазҳабӣ" мебошад. Албатта ҳама гуна ташкилот ё гурӯҳи мазҳабӣ идеяҳо ва манфиатҳои худро ҷонибдорӣ мекунад. Ташкили чунин муассиса ҳеҷ вақт ба манфиати инсоният нест, зеро ҳама гуна низоъҳо дар заминаи муҳолифатҳои динӣ ба вуҷуд меоянд.

Идомаи матлаби мазкур баёнгари он аст, ки ИМА барои манфиатҳои хеш омодааст ҳамаи кишварҳои дигарро сарфи назар кунанд: "Ило-ва бар ин, яке аз бандҳои ин қонун ба раиси ҷумҳури Амрико ихтиёр меҳаҷад, бархе кишварҳоро аз эҳтимоли таҳрим шудан эмин бидорад, ба шарт он, ки раиси ҷумҳур анҷоми ин корро сабаби таъмини манфиатҳои миллии Амрико бидонад. Суҳангӯи Вазорати умури хориҷии Амрико гуфт, бар пояи ҳамина бандҳои дар боло зикршуда, чанд кишвар аз татбиқ шудани ин қонун дар нисбати онҳо, маоф шудаанд. Ба гуфтаи вай, бар пояи ҳамина бандҳо ва бо дарназардошти манфиатҳои миллии Амрико, иҷрои ин қонун дар нисбати Арабистони Саудӣ, Тоҷикистон, Ўзбекистон ва Туркменистон мутаваққиф шудааст".

Бубинед, дар матни боло пеш аз ҳама манфиати ИМА зикр шудаанд. Аз ҷумлаҳои боло маълум мешавад, ки Арабистони Саудӣ, Тоҷикистон, Ўзбекистон, Туркменистон сарфи назар шудаанд, пас чи зарурат дорад, номгузори намудани матлаб "Тоҷикистон дар феҳристи "Кишварҳои нигарониҳои хос"-и Амрико"? Худи ҳамина ҷумлаҳои баёнгари он мебошад, ки расона барои ҳаҷомаи мазҳабӣ матлабро чунин номгузори кардааст.

Охири ин матлаб иғвогарие беш нест: "Аз сӯйи дигар, ахиран мавъизаи пӯшиши исломӣ ва доштани риш дар Тоҷикистон доғ шуда, мавриди иҷозаи кор надодан ба занони ҳиҷобпӯш дар бозорҳо ва ба зӯр тарошидани мардонӣ ришдор дар кӯчаю бозорҳои ин кишвар ба мушоҳида расидааст. Афзун бар ин, баҳсҳо дар атрофи ҳиҷобу риш аз марзҳои Тоҷикистон убуру карда, ба мавъизаи байналмилалӣ мубаддал шуд".

Либоси исломӣ ва ришро низ ҳамина расонаҳо сиёсӣ карданд, вагарна мардуми Тоҷикистон дар фикри ободиву озодӣ ҳастанд, зеро озодиҳои вичдону имон масъалаи шахсӣ аст. Ҳеҷ як ташкилоту кишвари алоҳида ҳуқуқ надорад ба кори фардии инсоният (эътиқод) дахл кунанд ва аз он арзиши иҷтимоӣ созад.

Аҳмад ШАҶБОЗОВ, омӯзгор

Акс аз интернет

Бонкинг

электронӣ-хидматрасони нав аз "Имон Интернешнл"

Вусъати бемисли илму техника ва технологияҳои иттилоотӣ таъсири муассир ба баҳои умумии фаъолияти банкі мерасонад. Рушди технологӣ на танҳо барои афзун намудани суръати таҳрири ҳуҷҷатҳо ва пешбурди амалиёти ҳазинавӣ мусоидат мекунад, балки дойираи мизоҷонро низ васеъ месозад.

ЧДММ ТАҚҲ "Имон Интернешнл" акун шакли нави хидматрасони банкиро пешниҳод мекунад, ки он бонкинг электронӣ ном дорад. Бонкинг электронӣ чист? Ин хидматрасонӣ барои идоракунии ҳисобҳо ва бурдани амалиёти банкі тавассути компютер, телефони мобилӣ ва ё планшет 24 соат дар як шабонарӯз ва 7 рӯз дар як ҳафта аст.

ИМКОНИЯТҲОИ БОНКИНГИ ЭЛЕКТРОНӢ ЧУНИН ҲАСТАНД:

▣ Дастрасии иттилоот

Оид ба бақия ва тафсилоти ҳисобҳо, транзаксияҳои гузаронидашуда, қадвали

пардохтҳо, қурби асъор, ахбор ва аксияҳои Ташкилот.

▣ Интиқолҳо

Пур кардани ҳисобҳои шахсӣ ва ҳисобҳои наздикон, пур кардани ҳисобҳо дар бонкҳои дигар, пардохти қарз (кредит) тавассути муроҷиат дар SWIFT (бо рубли Русия, доллари ИМА, Евро).

▣ Мубодилаи асъор

Харид ва фурӯши асъор (рублӣ ФР, доллари ИМА ва Евро).

▣ Пардохти хидматрасониҳо

Ширкатҳои мобилӣ, телевизион, NGN ва телефонҳои шахрӣ, Е-ҳамёнҳо, хидматрасониҳои коммуналӣ, пардохти хидматрасониҳои интернетӣ (шабақаҳои иҷтимоӣ, бозиҳо, онлайн-вақтхушиҳо).

▣ Мустақилият

Онлайн-ҳисобкунии амонатҳо ва қарзҳо, пур кардани баёнот барои боз кардани ҳисоб ва гирифтани қарз (кредит).

▣ Бехатарӣ

Идора намудани сатҳи бехатарӣ тавассути муқаррар намудани рамз (па-

роль)-ҳои иловагӣ барои ҳар навъи амалиёт.

Бақайдгирӣ дар бонкинг электронӣ чунин аст:

1. **Муроҷиат ба идораи наздиктарини "Имон Интернешнл".**
2. **Пешниҳод намудани шиноснома ва ИИН.**
3. **Имзо намудани шартнома ва гирифтани ПИН-лифофа (конверт).**

Дар ПИН-конверт логин ва рамз (пароль)-ҳое, ки барои вориди аввалия ба система лозим ҳастанд, ишора карда шудаанд. Ҳангоми ворид шудан система ба таври автоматӣ аз Шумо тағйир додани рамз (пароль)-ҳоро талаб мекунад.

Ҳамчунин Шумо метавонед замима (приложение)-и ин хидматрасониро аз сомонаи ЧДММ ТАҚҲ "Имон Интер-

нешнл" дастрас намоед.

Пур кардани ҳисобҳо тавассути терминалҳои Express Pay ва Imon Pay сурат мегирад.

Барои чӣ Шумо бояд ба ин хидматрасонӣ пайвастанд?

1. Ин вақти Шуморо сарфа хоҳад кард.
 2. Истифодабарии он осон аст.
 3. Хидматрасонӣ 24 соат дар як шабонарӯз дастрас аст, қатъи назар аз он, ки Шумо дар куҷо қарор дошта бошед.
 4. Пардохти хидматрасониҳо осон аст.
 5. Дастрасии бехатар ба ҳисобҳо.
 6. Ва аз ҳама асосӣ-ин ройгон аст.
- Аз хидматрасониҳои "Имон Интернешнл" истифода баред ва Шумо суд хоҳед бурд!

Азамат ДҶУСТОВ

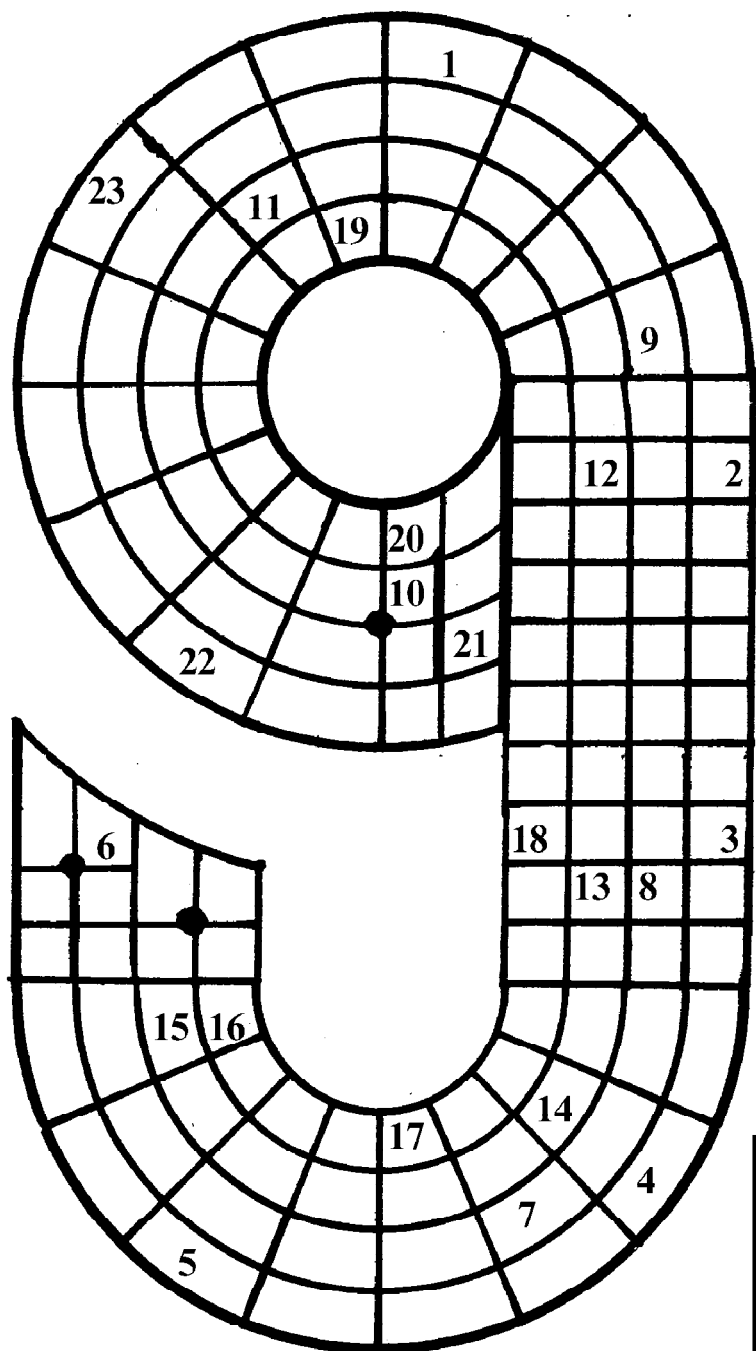
ЧАЙНВОРДИ 9-МАЙ

1. Тоҷикписар, Қаҳрамони Иттифоқи Советӣ.
2. Иштирокчи ҷанги гузашта.
3. Намуди тапонча.
4. Шаҳри энергетикҳои тоҷик.
5. Рутбаи ҳарбӣ.
6. Маҷмааи калон дар Душанбе барои гузаронидани маърақаҳои муҳими ҷумҳуриявӣ.
7. Номи моҳи солшумории ҳиҷрӣ-шамсӣ.
8. Давлат дар Аврупо.
9. Унвони олии ҳарбӣ.
10. Лашкарқаш-қаҳрамони халқӣ тоҷик.
11. Шаҳр дар Япония, ки соли 1945 Амрико дар болои он бомбаи атомӣ партофта буд.
12. Тими футболбозони лигаи олимпӣ дар Тоҷикистон.
13. Номи шоири тоҷик.
14. Истироҳатгоҳ дар ноҳияи Турсунзода.
15. Боғ - майдон дар Душанбе барои гузаронидани паради ҳарбӣ.
16. Ҷамъи қувваҳои мусаллаҳи Тоҷикистон.
17. Дарё дар Турсунзода.
18. Аввалин генерали тоҷик.
19. Нақлиёти дучарха.
20. Корхона барои таъмири локомотивҳо.
21. Лётчикзани тоҷик, иштирокчи Ҷанги Бузурги Ватанӣ.
22. Намуди зарф.
23. Мактуб.

Тартибдиҳанда: Нуралишо СУЛАЙМОНШОЕВ,

корманди Агентии омили назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

МАЙ

ЭЪТИБОР НАДОРАД

Патенти №0183011, РЯМ 2730005786, ки онро нозироти андози ноҳияи Балҷувон санаи 17.08.2015 ба Мунавваров Акрамхӯҷа додааст, бинобар сабаби гум шуданаш эътибор надорад.

БАРҲАМ МЕХҶҮРАД

Кооперативи тиҷорати «Нисор»-и ноҳияи Балҷувон фаъолияти худро қатъ менамояд. Ҳама гуна арзу шикоятҳо мӯддати 1 моҳ қабул карда мешаванд.

Раёсати КИМ ҲХДТ ба Раиси Маҷлиси намоёндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон Шукурҷон Зухуров нисбати даргузашти бармаҳали бародараш

ЛОИҚ
ҳамдардӣ баён намуда, ба наздикону пайвандонаш аз даргоҳи Худованд сабри ҷамил мецоҳанд.

Кумитаи иҷроияи ҲХДТ ба узви Раёсати КИМ ҲХДТ, ректори ДДТТ Шарифов Муъмин Машокирович нисбати даргузашти

ПАДАРАШ
ҳамдардӣ баён намуда, ба наздикону пайвандони марҳум аз даргоҳи Худованд сабри ҷамил мецоҳанд.

НАШРИЯИ МАРКАЗИИ ҲИЗБИ ХАЛҚИИ ДЕМОКРАТИИ ТОҶИКИСТОН

МИНБАРИ ХАЛҚ

Сармуҳаррир
Бахтиёр ҲАМДАМОВ

Рӯзнома моҳи декабри соли 1994 таҳти рақами 309 дар Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайд гирифта шудааст. Ба хотири гуногунандешӣ матолибе низ нашр мешаванд, ки идораи рӯзнома зимнан метавонад бо муаллифон ҳамақайда набошад ва масъулияти онро ба дӯш нагирад. Идораи нашрия навиштаҳои муаллифони дар шакли электронӣ дар ҳаҷми то 4 саҳифаи хуруфи Times New Roman тј 14 қабул мекунад.

БАРОИ МАЪЛУМОТ:

Дастгоҳи КИМ ҲХДТ - **Идораи рӯзнома**
тел.: 224-23-90, 224-83-72, 224-49-29, тел.: 238-72-10, 238-54-61, 238-79-07,
221-63-21. факс: 224-27-59 факс: 227-44-94

www.hamsafon.tj E-mail: minbarihalk@bk.ru

ҲАЙАТИ ЭҶОДӢ:

Қотиби масъул: Маъруфҷон Маҳмудов
Мухаррири масъул: Алиҷон Ҷураев
Ҳабарнигорон: Солеҳ Юсуфов, Хуринос Ализода, Азамат Дӯстов, Ибодуллоҳи Тоҳир, Гулҳаё Мадимарова
Масъули ҷоп: Мирзоали Юнусов
Хуруфчинон: Ҷамила Аҳмадова, Наргис Шамсова
Мусаххех: Сабоҳат Худоберкова
Суратгир: Тӯхтамурад Рӯзиев
Саҳифабанд: Фирдавс Таушаров

НИШОНИИ МО:
734018, ш. Душанбе, хабони Саъди Шерозӣ, 16.
Индекси обуна: 68910

Мақони ҷоп:
нашриёти «Шарқи озод»

Тегдоди нашр:
54700 нусха

Навбатдор: Ҳ. АЛИЗОДА

